מועד קטן

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ משקין בית השלחין במועד ובשביעית בין ממעיין שיצא בתחילה בין ממעיין שלא יצא בתחילה אבל אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון

ואין עושין עוגיות לגפנים ר׳ אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ובשביעית וחכמים אומרים עושין את האמה בתחילה בשביעית ומתקנין את המקולקלות במועד

ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צורכי הרבים ומציינין את הקברות ויוצאין אף על הכלאים:

גמ׳ השתא יש לומר ממעיין שיצא בתחילה דאתי לאינפולי משקין ממעיין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפולי מיבעיא

אמרי אצטריך אי תנא מעיין שיצא בתחילה הוה אמינא הכא הוא דבית השלחין אין בית הבעל לא משום דאתי לאינפולי אבל מעיין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפולי אימא אפילו בית הבעל נמי

קא משמע לן לא שנא מעיין שיצא בתחילה ולא שנא מעיין שלא יצא בתחילה בית השלחין אין בית הבעל לא

ומאי משמע דהאי בית השלחין לישנא דצחותא היא דכתיב (דברים כה, יח) ואתה עיף ויגע ומתרגמינן ואת משלהי ולאי

ומאי משמע דהאי בית הבעל לישנא דמייתבותא היא דכתיב (ישעיהו סב, ה) כי יבעל בחור בתולה ומתרגמינן ארי כמה דמיתותב עולם עם בתולתא יתייתבון בגויך בנייך

מאן תנא דפסידא אין הרווחה לא ואפילו במקום פסידא מיטרח נמי לא טרחינן

אמר רב הונא ר׳ אליעזר בן יעקב היא דתנן רבי אליעזר בן יעקב אומר מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את השדה כולה

אימור דשמעת ליה לרבי אליעזר הרווחה דלא טירחא במקום פסידא מי שמעת ליה

אלא אמר רב פפא הא מני רבי יהודה היא דתניא מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אלעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד

מאי חרבה אילימא חרבה ממש למה לי דמשקי לה אמר אביי שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר

רבי אלעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנא חרב מעיינה ולא שנא לא חרב מעיינה מעיין שיצא בתחילה לא

וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה

דף ב עמוד ב

דלמא אתי לאינפולי אבל מעיין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפולי אפילו בית הבעל נמי

אם כן מתניתין אמאן תרמייה אלא לרבי יהודה לא שנא מעיין שיצא בתחילה ולא שנא מעיין שלא יצא בתחילה בית השלחין אין בית הבעל לא והאי דקתני מעיין שיצא בתחילה להודיעך כחו דר׳ מאיר דאפילו מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה הבעל

אתמר המנכש והמשקה מים לזרעים בשבת משום מאי מתרינן ביה רבה אמר משום חורש רב יוסף אמר משום זורע

אמר רבה כוותי דידי מסתברא מה דרכו של חורש לרפויי ארעא האי נמי מרפויי ארעא אמר רב יוסף כוותי דידי מסתברא מה דרכו של זורע לצמוחי פירא הכא נמי מצמח פירא

אמר ליה אביי לרבה לדידך קשיא ולרב יוסף קשיא לדידך קשיא משום חורש אין משום זורע לא לרב יוסף קשיא משום זורע אין משום חורש לא

וכי תימא כל היכא דאיכא תרתי לא מיחייב אלא חדא והאמר רב כהנא זומר וצריך לעצים חייב שתים אחת משום נוטע ואחת משום קוצר

קשיא

איתיביה רב יוסף לרבה המנכש והמחפה לכלאים לוקה רבי עקיבא אומר אף המקיים

בשלמא לדידי דאמינא משום זורע היינו דאסירא זריעה בכלאים אלא לדידך דאמרת משום חורש חרישה בכלאים מי אסירא

אמר ליה משום מקיים

והא מדקתני סיפא ר״ע אומר אף המקיים מכלל דתנא קמא לאו משום מקיים הוא

כולה ר׳ עקיבא היא ומאי טעם קאמר מאי טעם המנכש והמחפה בכלאים לוקה משום מקיים שר״ע אומר אף המקיים

מאי טעמא דר׳ עקיבא דתניא (ויקרא יט, יט) שדך לא תזרע כלאים אין לי אלא זורע מקיים מניין

תלמוד לומר כלאים שדך לא

תנן משקין בית השלחין במועד ובשביעית

בשלמא מועד משום טירחא הוא ובמקום פסידא שרו רבנן אלא שביעית בין למאן דאמר משום זורע ובין למאן דאמר משום חורש זריעה וחרישה בשביעית מי שרי

אמר אביי בשביעית בזמן הזה ורבי היא דתניא רבי אומר (דברים טו, ב) וזה דבר השמטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים

בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים ובזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים

רבא אמר אפילו תימא רבנן אבות אסר רחמנא

דף ג עמוד א

תולדות לא אסר רחמנא דכתיב (ויקרא כה, ד) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע וגו׳

מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבינהו רחמנא

למימרא דאהני תולדות מיחייב אאחרנייתא לא מיחייב

ולא והתניא שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אין לי אלא זירוע וזימור מנין לניכוש ולעידור ולכיסוח ת״ל שדך לא כרמך לא לא כל מלאכה שבשדך ולא כל מלאכה שבכרמך

מנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסגין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא לא כל מלאכה שבשדך ולא כל מלאכה שבכרמך

מנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין מאבקין ואין מעשנין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא כל מלאכה שבשדך לא וכל מלאכה שבכרמך לא

יכול לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים מים ולא יעשה עוגיות לגפנים ת״ל שדך לא תזרע

זריעה בכלל היתה ולמה יצתה להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחדת עבודה שבשדה ושבכרם אף כל שהיא עבודה שבשדה ושבכרם

מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא

וקשקוש בשביעית מי שרי והא כתיב (שמות כג, יא) והשביעית תשמטנה ונטשתה תשמטנה מלקשקש ונטשתה מלסקל

אמר רב עוקבא בר חמא תרי קשקושי הוו חד אברויי אילני וחד סתומי פילי אברויי אילן אסור סתומי פילי שרי

איתמר החורש בשביעית ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה לימא בדר׳ אבין אמר רבי אילעא קמיפלגי דאמר רבי אבין אמר ר׳ אילעא כל מקום שנאמר כלל בעשה ופרט בלא תעשה אין דנין אותו בכלל ופרט וכלל

מאן דאמר לוקה לית ליה דרבי אבין אמר רבי אילעא

ומאן דאמר אינו לוקה אית ליה דר׳ אבין

לא דכולי עלמא לית ליה דרבי אבין אמר ר׳ אילעא מאן דאמר לוקה שפיר

ומאן דאמר אינו לוקה אמר לך מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבינהו רחמנא למימר דאהני תולדות הוא דמיחייב אתולדה אחרינא לא מיחייב

ולא והתניא שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אין לי אלא זירוע וזימור מנין לעידור ולקישקוש ולכיסוח ת״ל שדך לא כרמך לא לא כל מלאכה שבשדך ולא כל מלאכה שבכרמך

ומנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסגין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא כל מלאכה שבשדך לא כל מלאכה שבכרמך לא

מנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין מעשנין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא כל מלאכה שבשדך לא וכל מלאכה שבכרמך לא

יכול לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים מים ולא יעשה עוגיות לגפנים תלמוד לומר שדך לא תזרע

זריעה בכלל היתה ולמה יצתה להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחדת עבודה שבשדה ושבכרם אף כל שהיא עבודה שבשדה ושבכרם

מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא

דף ג עמוד ב

כי אתא רב דימי אמר יכול ילקה על התוספת ונסיב לה תלמודא לפטורא ולא ידענא מאי תלמודא ומאי תוספת

ר׳ אלעזר אמר חרישה והכי קאמר יכול ילקה על חרישה דאתיא מכלל ופרט וכלל ונסיב ליה תלמודא לפטורא

דאם כן כל הני פרטי למה לי

ור׳ יוחנן אמר ימים שהוסיפו חכמים לפני ראש השנה והכי קאמר יכול ילקה על תוספת ראש השנה דאתיא (שמות לד, כא) מבחריש ובקציר תשבות ונסיב לה תלמודא לפטורא כדבעינן למימר לקמן

מאי ימים שלפני ראש השנה כדתנן עד מתי חורשין בשדה אילן ערב שביעית בית שמאי אומרים כל זמן שיפה לפרי וב״ה אומרים עד העצרת וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו

ועד מתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית משתכלה הלחה וכל זמן שבני אדם חורשים ליטע מקשאות ומדלעות

ר׳ שמעון אומר א״כ נתנה תורה שיעור לכל אחד ואחד בידו אלא בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד העצרת וב״ה אומרים עד הפסח

ואמר ר׳ שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא רבן גמליאל ובית דינו נמנו על שני פרקים הללו ובטלום

אמר ליה רבי זירא לר׳ אבהו ואמרי לה ריש לקיש לר׳ יוחנן רבן גמליאל ובית דינו היכי מצו מבטלי תקנתא דב״ש וב״ה והא תנן אין ב״ד יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין

(דניאל ד, טז) אשתומם כשעה חדא אמר ליה אימור כך התנו ביניהן כל הרוצה לבטל יבוא ויבטל

דידהו היא הלכה למשה מסיני היא דאמר ר׳ אסי אמר ר׳ יוחנן משום ר׳ נחוניא איש בקעת בית חורתן עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני

אמר רבי יצחק כי גמירי הלכתא שלשים יום לפני ראש השנה ואתו הני תקון מפסח ומעצרת ואתנו בדידהו כל הרוצה לבטל יבוא ויבטל

והני הלכתא נינהו קראי נינהו (דתנן) (שמות לד, כא) בחריש ובקציר תשבות ר׳ עקיבא אומר אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית שהרי כבר נאמר (ויקרא כה, ד) שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אלא חריש של ערב שביעית

דף ד עמוד א

שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שיצא למוצאי שביעית

ר׳ ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה

אלא אמר רב נחמן בר יצחק כי גמירי הלכתא למישרי ילדה קראי למיסר זקינה

וכיון דהלכתא למשרי ילדה לאו ממילא זקינה אסירה

אלא הלכתא לרבי ישמעאל קראי לר׳ עקיבא

ור׳ יוחנן אמר רבן גמליאל ובית דינו מדאורייתא בטיל להו

מאי טעמא גמר שבת שבת משבת בראשית מה להלן היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין אף כאן היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין

מתקיף לה רב אשי מאן דאמר הלכתא אתיא גזרה שוה עקרה הלכתא ומאן דאמר קרא אתיא גזרה שוה עקרה קרא

אלא אמר רב אשי רבן גמליאל ובית דינו סברי לה כרבי ישמעאל דאמר הלכתא גמירי לה וכי גמירי הלכתא בזמן שבית המקדש קיים דומיא דניסוך המים אבל בזמן שאין בית המקדש קיים לא:

אבל לא ממי הגשמים וממי הקילון: בשלמא מי קילון איכא טירחא יתירא אלא מי גשמים מאי טירחא איכא

אמר ר׳ אילעא א״ר יוחנן גזירה מי גשמים אטו מי קילון רב אשי אמר מי גשמים גופייהו לידי מי קילון אתו

וקמיפלגי בדר׳ זירא דאמר ר׳ זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל נהרות המושכין מים מן האגמים מותר להשקות מהן בחולו של מועד

מר אית ליה דרבי זירא ומר לית ליה דרבי זירא

גופא אמר ר׳ זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל נהרות המושכין מים מן האגמים מותר להשקות מהן בחולו של מועד

איתיביה רבי ירמיה לרבי זירא אבל לא ממי גשמים ולא ממי קילון אמר ליה ירמיה ברי הני אגמים דבבל כמיא דלא פסקי דמו

תנו רבנן הפסיקות והבריכות שנתמלאו מים מעיו״ט אסור להשקות מהן בחולו של מועד ואם היתה אמת המים עוברת ביניהן מותר

אמר רב פפא והוא שרובה של אותה שדה שותה מאותה אמת המים רב אשי אמר אע״פ שאין רובה של אותה שדה שותה כיון דקא משכא ואתיא מימר אמר אי לא שתיא לחד יומא תשתי לתרי ותלתא יומי

ת״ר בריכה שנוטפת מים משדה בית השלחין זו מותר להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת

והא עבידא דפסקא אמר ר׳ ירמיה ועדיין היא מטפטפת אמר אביי והוא שלא פסק מעיין ראשון

תניא ר׳ שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה את העליונה יותר על כן אמר רבי אלעזר בר שמעון אפילו ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך וישקה למקום גבוה

תנו רבנן מדלין לירקות כדי לאוכלן ואם בשביל לייפותן אסור

רבינא ורבה תוספאה הוו קא אזלי באורחא חזו להההוא גברא דהוה דלי דוולא בחולא דמועדא אמר ליה רבה תוספאה לרבינא ליתי מר לשמתיה א״ל והתניא מדלין לירקות כדי לאוכלן א״ל מי סברת מאי מדלין מדלין מיא מאי

דף ד עמוד ב

מדלין שלופי כדתנן המידל בגפנים כשם שהוא מידל בשלו כך הוא מידל בשל עניים דברי ר׳ יהודה רבי מאיר אומר בשלו רשאי ואינו רשאי בשל עניים

אמר ליה והתניא מדלין מים לירקות כדי לאוכלן אמר ליה אי תניא תניא:

ואין עושין עוגיות לגפנים: מאי עוגיות אמר רב יהודה בנכי תניא נמי הכי אלו הן עוגיות בדידין שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים

איני והא רב יהודה שרא לבני בר ציתאי למעבד בנכי לכרמיהון לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי:

ר׳ אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה: בשלמא מועד משום דקא טרח אלא שביעית מאי טעמא

פליגו בה רבי זירא ורבי אבא בר ממל חד אמר מפני שנראה כעודר וחד אמר מפני שמכשיר אגפיה לזריעה

מאי בינייהו איכא בינייהו דקא אתו מיא בתריה מאן דאמר מפני שמכשיר אגפיה לזריעה איכא ומ״ד מפני שנראה כעודר ליכא

ולמאן דאמר מפני שנראה כעודר ליחוש מפני שמכשיר אגפיה לזריעה אלא איכא בינייהו דקא שקיל מיניה ושדי לבראי למאן דאמר מפני שמכשיר אגפיה לזריעה ליכא למ״ד מפני שנראה כעודר איכא

ולמ״ד מפני שמכשיר אגפיה לזריעה ליחוש מפני שנראה כעודר עודר נמי כי קא שקיל בדוכתיה מנח ליה

אמימר מתני לה מפני שנראה כעודר וקשיא ליה דרבי אלעזר בן עזריה אדר׳ אלעזר בן עזריה ומי אמר ר׳ אלעזר בן עזריה כל שנראה כעודר אסור

ורמינהי עושה אדם את זבלו אוצר ר׳ מאיר אוסר עד שיעמיק שלשה טפחים או עד שיגביה ג׳ טפחים היה לו דבר מועט מוסיף עליו והולך

רבי אלעזר בן עזריה אוסר עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע

ר׳ זירא ור׳ אבא בר ממל חד אמר כגון שהעמיק וחד אמר זיבלו מוכיח עליו:

ומתקנין את המקולקלת במועד: מאי מקולקלת אמר רבי אבא שאם היתה עמוקה טפח מעמידה על ששה טפחים

פשיטא חצי טפח על שלשה טפחים כיון דלא עבר מיא לא כלום הוא טפחיים על שנים עשר דקא טרח טירחא יתירא לא

טפחיים על שבעה מהו הכא חמשה קא מעמיק והכא חמשה קא מעמיק או דלמא כיון דאיכא טפח יתירא איכא טירחא טפי תיקו

אביי שרא לבני בר המדך לשחופי נהרא רבי ירמיה שרא להו לבני סכותא למיכרא נהרא טמימא רב אשי שרא להו לבני מתא מחסיא לאקדוחי נהר בורניץ אמר כיון דשתו מיניה רבים כרבים דמי ותנן עושין כל צורכי רבים:

ומתקנין את

דף ה עמוד א

קילקולי המים שברה״ר וכו׳: חטיטה אין חפירה לא

אמר ר׳ יעקב אמר ר׳ יוחנן לא שנו אלא שאין רבים צריכין להם אבל רבים צריכין להם אפילו חפירה מותר

וכי רבים צריכין להם מי שרי והתניא חוטטין בורות שיחין ומערות של יחיד ואין צריך לומר של רבים ואין חופרין בורות שיחין ומערות של רבים ואין צריך לומר של יחיד מאי לאו בשרבים צריכין להם

לא בשאין רבים צריכין להם

דכוותה גבי יחיד שאין יחיד צריך להם חטיטה מי שרי והתניא בורות שיחין ומערות של יחיד כונסין מים לתוכן אבל לא חוטטין ולא שפין את סדקיהן ושל רבים חוטטין אותן ושפין את סדקיהן

ואלא מאי בשיחיד צריך להם דכוותה גבי רבים בשרבים צריכין להם חפירה מי אסיר והתניא בורות שיחין ומערות של יחיד כונסין מים לתוכן וחוטטין אותן אבל לא שפין את סדקיהן ולא חוטטין לתוכן ולא סדין אותן בסיד ושל רבים חופרין אותן וסדין אותן בסיד

אלא קשיא הך קמייתא תריץ הכי חוטטין בורות של יחיד בשיחיד צריך להם ואין צריך לומר בשל רבים כשרבים צריכין להם דאפילו חפירה מותר

ואין חופרין בורות שיחין ומערות של רבים בשאין רבים צריכין להם ואין צריך לומר של יחיד דכי אין יחיד צריך להם אפילו חטיטה נמי אסור

אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני עושין כל צורכי רבים כל לאתויי מאי לאו לאתויי חפירה

לא לאתויי הא דתניא יוצאין לקוץ את הדרכים ולתקן את הרחובות ואת האסטרטאות ולמוד את המקואות וכל מקוה שאין בו ארבעים סאה מרגילין לתוכו ארבעים סאה

ומנין שאם לא יצאו ועשו כל אלו שכל דמים שנשפכו שם מעלה עליהם הכתוב כאילו הם שפכום ת״ל (דברים יט, י) והיה עליך דמים

הא בהדיא קתני לה ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת המקואות ועושין כל צורכי רבים לאתויי מאי לאו לאתויי חפירה שמע מינה:

מציינין את הקברות: אמר ר״ש בן פזי רמז לציון קברות מן התורה מנין תלמוד לומר (יחזקאל לט, טו) וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון

א״ל רבינא לרב אשי הא מקמי דליתי יחזקאל מאן אמר וליטעמיך הא דאמר רב חסדא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו (יחזקאל מד, ט) כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי (לשרתני)

מקמי דליתי יחזקאל מאן אמר אלא גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא הכא נמי גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא

רבי אבהו אמר מהכא (ויקרא יג, מה) וטמא טמא יקרא טומאה קוראה לו ואומרת לו פרוש וכן אמר רבי עוזיאל בר בריה דרבי עוזיאל רבה טומאה קוראה לו ואומרת לו פרוש

והאי להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לכדתניא וטמא טמא יקרא צריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים

א״כ ליכתוב וטמא יקרא מאי וטמא טמא שמעת מינה תרתי

אביי אמר מהכא (ויקרא יט, יד) ולפני עור לא תתן מכשול רב פפא אמר (ישעיהו נז, יד) ואמר סלו סלו פנו דרך

רב חיננא אמר הרימו מכשול מדרך עמי ר׳ יהושע בריה דרב אידי אמר (שמות יח, כ) והודעת להם את הדרך (אשר) ילכו בה

מר זוטרא אמר (ויקרא טו, לא) והזרתם את בני ישראל מטומאתם רב אשי אמר (ויקרא יח, ל) ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי

רבינא אמר (תהלים נ, כג) ושם דרך אראנו בישע אלהים

אריב״ל כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא שנאמר ושם דרך אל תקרי ושם אלא ושם דרך אראנו בישע אלהים

רבי ינאי הוה ליה ההוא תלמידא דכל יומא הוה מקשי ליה בשבתא דריגלא לא הוה מקשי ליה

דף ה עמוד ב

קרי עליה (תהלים נ, כג) ושם דרך אראנו בישע אלהים

תנו רבנן אין מציינין לא על כזית מן המת ולא על עצם כשעורה ולא על דבר שאינו מטמא באהל אבל מציינין על השדרה ועל הגולגולת על רוב בנין ועל רוב מנין המת

ואין מציינין על הוודאות אבל מציינין על הספיקות ואלו הן הספיקות סככות ופרעות ובית הפרס ואין מעמידין ציון במקום טומאה שלא להפסיד את הטהרות ואין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד את ארץ ישראל

וכזית מן המת אינו מטמא באהל והא (תניא) אלו שמטמאין באהל כזית מן המת

אמר רב פפא הכא בכזית מצומצם עסקינן דסוף סוף מיחסר חסר מוטב ישרפו עליו תרומה וקדשים לפי שעה ואל ישרפו עליו לעולם

ואלו הן הספיקות סככות ופרעות

סככות אילן המיסך על הארץ

פרעות אבנים פרועות היוצאות מן הגדר

בית הפרס כדתנן החורש את הקבר הרי הוא עושה בית הפרס וכמה הוא עושה מלא מענה מאה אמה

ובית הפרס מי מטמא באהל והאמר רב יהודה אמר שמואל מנפח אדם בית הפרס והולך

ורב יהודה בר אמי משמיה דעולא אמר בית הפרס שנידש טהור

אמר רב פפא לא קשיא כאן בשדה שאבד בה קבר כאן בשדה שנחרש בה קבר

ושדה שנחרש בה קבר בית הפרס קרי ליה אין והתנן שלשה בית הפרס הן שדה שנאבד בה קבר ושדה שנחרש בה קבר ושדה בוכין

מאי שדה בוכין רב יהושע בר אבא משמיה דעולא אמר שדה שמפטירין בה מתים

וטעמא מאי אמר אבימי משום יאוש בעלים נגעו בה

ושדה שנחרש בה קבר לא בעי ציון והא תניא מצא שדה מצויינת ואין ידוע מה טיבה יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר

ר׳ יהודה אומר עד שיהא שם זקן או תלמיד לפי שאין הכל בקיאין בדבר

אמר רב פפא כי תניא ההיא בשדה שאבד בה קבר דציינוה יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר

וליחוש דלמא אילנות מגואי וקבר מבראי

כדאמר עולא בעומדין על הגבולין הכא נמי בעומדין על הגבולין

דף ו עמוד א

ודלמא טומאה מגואי ואילנות מבראי

במסובכין ואיבעית אימא הא אמרן אין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד את א״י

ר׳ יהודה אומר עד שיהא שם זקן או תלמיד לפי שאין הכל בקיאין בדבר אמר אביי שמע מינה צורבא מרבנן דאיכא במתא כל מילי דמתא עליה רמיא

אמר רב יהודה מצא אבן מצויינת תחתיה טמא שתים אם יש סיד ביניהן ביניהן טמא ואם אין סיד ביניהן ביניהן טהור

ואע״ג דליכא חורש והתניא מצא אבן אחת מצויינת תחתיה טמא שתים אם יש חורש ביניהן ביניהן טהור ואם לאו ביניהן טמא

אמר רב פפא הכא כשהסיד שפוך על ראשיהן ומרודה לכאן ולכאן אי איכא חורש ביניהן ביניהן טהור דאימור מחמת חורש הוא דאיקפל ואי לא סיד דביני ביני הוא וטמא

א״ר אסי מצר אחד מצוין הוא טמא וכל השדה כולה טהורה שנים הם טמאין וכל השדה כולה טהורה שלשה הם טמאין וכל השדה כולה טהורה ארבעה הן טהורין וכל השדה כולה טמאה

דאמר מר אין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד את א״י:

ויוצאין אף על הכלאים:

ואכלאים בחולו של מועד נפקינן ורמינהו באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים

בחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים ויוצאין לקוץ את הדרכים ולתקן הרחובות ולמוד המקואות ועושין כל צורכי רבים ומציינין את הקברות ויוצאין על הכלאים

רבי אלעזר ורבי יוסי בר חנינא חד אמר כאן בבכיר כאן באפיל וחד אמר כאן בזרעים כאן בירקות

א״ר אסי א״ר יוחנן לא שנו אלא שאין ניצן ניכר אבל ניצן ניכר יוצאין עליהן

מאי שנא בחולו של מועד דנפקינן אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן משום שכר פעולה דמוזלי גבן

אמר רב זביד ואיתימא רב משרשיא שמע מינה כי יהבינן להו שכר מתרומת הלשכה יהבינן להו דאי סלקא דעתך מדידהו יהבינן להו מאי נפקא לן מינייהו כל כמה דבעו ליתן להו

ועד כמה אמר רב שמואל בר יצחק כאותה ששנינו כל סאה שיש בה

דף ו עמוד ב

רובע זרע ממין אחר ימעט

והתניא התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה לא קשיא כאן קודם תקנה כאן לאחר תקנה

דתניא בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפני בהמתן והיו בעלי בתים שמחין שתי שמחות אחת שמנכשין להם שדותיהן ואחת שמשליכין לפני בהמתם

התקינו שיהו עוקרין ומשליכין על הדרכים ועדיין היו שמחין שמחה גדולה שמנכשין שדותיהן התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה:

מתני׳ ר״א בן יעקב אומר מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את כל השדה זרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקם במועד וחכמים מתירין בזה ובזה:

גמ׳ אמר רב יהודה אם היתה שדה מטוננת מותר תניא נמי הכי כשאמרו אסור להשקותן במועד לא אמרו אלא בזרעים שלא שתו מלפני המועד אבל זרעים ששתו לפני המועד מותר להשקותן במועד

ואם היתה שדה מטוננת מותר ואין משקין שדה גריד במועד וחכמים מתירין בזה ובזה

אמר רבינא שמע מינה האי תרביצא שרי לתרבוצי בחולא דמועדא שדה גריד מאי טעמא דאפלא משוי לה חרפא ה״נ אפלא משוי לה חרפא

ת״ר מרביצין שדה לבן בשביעית אבל לא במועד

והא תניא מרביצין בין במועד בין בשביעית אמר רב הונא לא קשיא הא ר״א בן יעקב הא רבנן

תניא אידך מרביצין שדה לבן ערב שביעית כדי שיצאו ירקות בשביעית ולא עוד אלא שמרביצין שדה לבן בשביעית כדי שיצאו ירקות למוצאי שביעית:

מתני׳ צדין את האישות ואת העכברים משדה האילן ומשדה הלבן כדרכו במועד ובשביעית וחכ״א משדה האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא כדרכו

ומקרין את הפירצה במועד ובשביעית בונה כדרכו:

גמ׳ מאי אישות אמר רב יהודה בריה שאין לה עינים אמר רבא בר ישמעאל ואיתימא רב יימר בר שלמיא מאי קרא (תהלים נח, ט) כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת בל חזו שמש

ת״ר צדין את האישות ואת העכברים משדה הלבן ומשדה האילן כדרכו ומחריבין חורי נמלים כיצד מחריבין רשב״ג אומר מביא עפר מחור זה ונותן לתוך חור זה והן חונקין זה את זה

אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי והוא דקאי בתרי עברי נהרא והוא דליכא גשרא והוא דליכא גמלא והוא דליכא מצרא

דף ז עמוד א

עד כמה עד פרסה:

רבי יהודה אומר משדה האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא כדרכו: תנו רבנן כיצד כדרכו חופר גומא ותולה בה מצודה כיצד שלא כדרכו נועץ שפוד ומכה בקורדום ומרדה האדמה מתחתיה

תניא (ר״ש בן אלעזר) אומר כשאמרו משדה לבן שלא כדרכו לא אמרו אלא בשדה לבן הסמוכה לעיר אבל בשדה לבן הסמוכה לשדה האילן אפילו כדרכו שמא יצאו משדה הלבן ויחריבו את האילנות:

ומקרין את הפירצה במועד: כיצד מקרין רב יוסף אמר בהוצא ודפנא

במתניתא תנא צר בצרור ואינו טח בטיט אמר רב חסדא לא שנו אלא כותל הגינה אבל כותל החצר בונה כדרכו

לימא מסייע ליה כותל הגוחה לרשות הרבים סותר ובונה כדרכו מפני הסכנה התם כדקתני טעמא מפני הסכנה

ואיכא דאמרי תא שמע כותל הגוחה לרה״ר סותר ובונה כדרכו מפני הסכנה מפני הסכנה אין שלא מפני הסכנה לא לימא תיהוי תיובתיה דרב חסדא

אמר לך רב חסדא התם סותר ובונה הכא בונה ולא סותר

התם נמי ליסתור ולא ליבני א״כ מימנע ולא סותר

אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני ובשביעית בונה כדרכו

דהיכא אילימא דחצר צריכא למימר אלא לאו דגינה ואע״ג דמיחזי כמאן דעביד נטירותא לפירי שמע מינה:

מתני׳ ר׳ מאיר אומר רואין את הנגעים (בתחילה) להקל אבל לא להחמיר וחכמים אומרים לא להקל ולא להחמיר:

גמ׳ תניא רבי מאיר אומר רואין את הנגעים להקל אבל לא להחמיר רבי יוסי אומר לא להקל ולא להחמיר שאם אתה נזקק לו להקל נזקק לו אף להחמיר

אמר רבי נראין דברי רבי מאיר במוסגר ודברי רבי יוסי במוחלט

אמר רבא בטהור כ״ע לא פליגי דלא חזו ליה בהסגר ראשון דכ״ע לא פליגי דחזי ליה כי פליגי

דף ז עמוד ב

בהסגר שני מר סבר בכהן תליא מילתא אי טהור אמר ליה טהור ואי טמא שתיק ומר סבר (ויקרא יג, נט) לטהרו או לטמאו כתיב

אמר מר אמר רבי נראין דברי רבי יוסי במוחלט ודברי ר׳ מאיר במוסגר והתניא איפכא

תנאי היא אליבא דרבי מר סבר צוותא דעלמא עדיף ליה

ומר סבר צוותא דאשתו עדיפא ליה

למימרא דמוחלט מותר בתשמיש המטה אין והתניא (ויקרא יד, ח) וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים שיהא אסור בתשמיש המטה ואין אהלו אלא אשתו שנאמר (דברים ה, ל) לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ר׳ יהודה אומר (יחזקאל מד, כו) שבעת ימים יספרו לו ימי ספירו ולא ימי חלוטו

ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר ז׳ ימי ספירו ק״ו לימי חלוטו

וא״ר חייא דנתי לפני רבי לימדתנו רבינו יותם לא היה לו לעוזיהו אלא בימי חלוטו אמר לו אף אני כך אמרתי

במאי קמיפלגי ר׳ יוסי בר׳ יהודה סבר גלי רחמנא בימי ספירו וכ״ש בימי חלוטו ומר סבר מאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא גלי

למימרא דבכהן תליא מילתא אין והתניא (ויקרא יג, יד) וביום הראות בו יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו

מכאן אמרו חתן שנולד בו נגע נותנין לו ז׳ ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו וכן ברגל נותנין לו שבעת ימי הרגל דברי רבי יהודה

ר׳ אומר אינו צריך הרי הוא אומר (ויקרא יד, לו) וצוה הכהן ופנו את הבית אם ממתינים לו לדבר הרשות כל שכן לדבר מצוה

מאי בינייהו אמר אביי משמעות דורשין איכא בינייהו ורבא אמר דבר הרשות איכא בינייהו

ורבי יהודה מהתם לא גמרינן דחידוש הוא

דף ח עמוד א

דהא עצים ואבנים בעלמא לא מטמאו והכא מטמאו

ורבי אמר אצטריך דאי כתב רחמנא וביום הראות בו הוה אמינא לדבר מצוה אין לדבר הרשות לא כתב רחמנא וצוה הכהן

ואי כתב רחמנא וצוה הכהן הוה אמינא הני אין דלאו טומאה דגופיה אבל טומאה דגופיה אימא מיחזא חזיא ליה צריכא

אמר מר יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו

מאי משמע אמר אביי א״כ ליכתוב רחמנא ביום מאי וביום שמע מינה יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו

רבא אמר כולה קרא יתירא הוא דא״כ לכתוב רחמנא ובהראות מאי וביום שמע מינה יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו

ואביי ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה

ורבא ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה (ויקרא יג, יב) מלכל מראה עיני הכהן ואביי ההוא מיבעי ליה למעוטי סומא באחת מעיניו

ורבא נמי מיבעי ליה להכי אין הכי נמי

ואלא ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה (ויקרא יד, לה) מכנגע נראה לי בבית לי ולא לאורי

ואביי אי מהתם הוה אמינא הני מילי טומאה דלאו דגופיה אבל טומאה דגופיה אפילו לאורו נמי קא משמע לן:

מתני׳ ועוד אמר ר׳ מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו

ר׳ יוסי אומר אבל הוא לו

לא יעורר אדם על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום:

גמ׳ ורמינהו המלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ולערב אין מתאבל עליהן ואמר רב חסדא אפילו צרורין לו בסדינו

אמר אביי אימא מפני ששמחת הרגל עליו:

ולא יערער על מתו: מאי לא יערער על מתו אמר רב כד הדר ספדנא במערבא אמרי יבכון עמיה כל מרירי ליבא:

קודם הרגל שלשים יום: מאי שנא שלשים יום

אמר רב כהנא אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שכינס מעות לעלות לרגל ובא ספדן ועמד על פתח ביתו ונטלתן אשתו ונתנתן לו ונמנע ולא עלה באותה שעה אמרו לא יעורר על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום

ושמואל אמר

דף ח עמוד ב

לפי שאין המת משתכח מן הלב שלשים יום מאי בינייהו איכא בינייהו דקעביד בחנם:

מתני׳ אין חופרין כוכין וקברות במועד אבל מחנכין את הכוכין במועד ועושין נברכת במועד וארון עם המת בחצר רבי יהודה אוסר אלא אם כן יש עמו נסרים:

גמ׳ מאי כוכין ומאי קברות אמר רב יהודה כוכין בחפירה וקברות בבנין תניא נמי הכי אלו הן כוכין ואלו הן קברות כוכין בחפירה וקברות בבנין:

אבל מחנכין את הכוכין: כיצד מחנכין אמר רב יהודה שאם היה ארוך מקצרו במתניתא תנא מאריך בו ומרחיב בו:

ועושין נברכת כו׳: מאי נברכת אמר רב יהודה זו בקיע והתניא הנברכת והבקיע אמר אביי ואיתימא רב כהנא גיהא ובר גיהא:

וארון עם המת בחצר: תנינא להא דתנו רבנן עושין כל צורכי המת גוזזין לו שערו ומכבסין לו כסותו ועושין לו ארון מנסרין המנוסרין מערב יו״ט רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מביאין עצים ומנסרן בצינעא בתוך ביתו:

מתני׳ אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין מפני ששמחה היא לו אבל מחזיר הוא את גרושתו

ועושה אשה תכשיטיה במועד רבי יהודה אומר לא תסוד מפני שניוול הוא לה ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב ומסרגין את המטות רבי יוסי אומר ממתחין:

גמ׳ וכי שמחה היא לו מאי הוי אמר רב יהודה אמר שמואל וכן אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא ואמרי לה אמר ר׳ אלעזר אמר ר׳ חנינא לפי שאין מערבין שמחה בשמחה רבה בר [רב] הונא אמר מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו

אמר ליה אביי לרב יוסף הא דרבה בר [רב] הונא דרב הוא דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב מנין שאין נושאין נשים במועד שנאמר (דברים טז, יד) ושמחת בחגך בחגך ולא באשתך

עולא אמר מפני הטורח רבי יצחק נפחא אמר מפני ביטול פריה ורביה

מיתיבי כל אלו שאמרו אסורין לישא במועד

דף ט עמוד א

מותרין לישא ערב הרגל קשיא לכולהו

לא קשיא למאן דאמר משום שמחה עיקר שמחה חד יומא הוא

למ״ד משום טירחא עיקר טירחא חד יומא הוא למ״ד משום ביטול פריה ורביה לחד יומא לא משהי איניש נפשיה

ודאין מערבין שמחה בשמחה מנלן דכתיב (מלכים א ח, סה) ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים [לפני ה׳ אלהינו] שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום ואם איתא דמערבין שמחה בשמחה איבעי ליה למינטר עד החג ומיעבד שבעה להכא ולהכא

ודלמא מינטר לא נטרינן והיכא דאתרמי עבדינן איבעי ליה לשיורי פורתא

שיורי בנין בהמ״ק לא משיירינן איבעי ליה לשיורי באמה כליא עורב

אמה כליא עורב צורך בנין הבית הוא אלא מדמייתר קרא מכדי כתיב ארבעה עשר יום שבעת ימים ושבעת ימים למה לי שמע מינה הני לחוד והני לחוד

א״ר פרנך א״ר יוחנן אותה שנה לא עשו ישראל את יום הכפורים והיו דואגים ואומרים שמא נתחייבו שונאיהן של ישראל כלייה יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא

מאי דרוש אמרו קל וחומר ומה משכן שאין קדושתו קדושת עולם וקרבן יחיד דוחה שבת דאיסור סקילה מקדש דקדושתו קדושת עולם וקרבן צבור ויום הכפורים דענוש כרת לא כ״ש

אלא אמאי היו דואגים התם צורך גבוה הכא צורך הדיוט הכא נמי מיעבד ליעבדו מיכל לא ניכלו ולא לישתו אין שמחה בלא אכילה ושתיה

ומשכן דדחי שבת מנלן אילימא מדכתיב (במדבר ז, יב) ביום הראשון וביום השביעי דלמא שביעי לקרבנות אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא (במדבר ז, עב) ביום עשתי עשר יום מה יום כולו רצוף אף עשתי עשר כולן רצופין

ודלמא ימים הראויין כתיב קרא אחרינא (במדבר ז, עח) ביום שנים עשר יום מה יום כולו רצוף אף שנים עשר יום כולן רצופין

ודלמא הכא נמי ימים הראויין אם כן תרי קראי למה לי

ומקדש דדוחה יום הכפורים מנלן אילימא מדכתיב ארבעה עשר יום ודלמא ימים הראויין גמר יום יום מהתם

יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא ומנלן דאחיל להו דתני תחליפא (מלכים א ח, סו) ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה׳ לדוד עבדו ולישראל עמו

לאהליהם שהלכו ומצאו נשיהם בטהרה שמחים שנהנו מזיו השכינה וטובי לב שכל אחד ואחד נתעברה אשתו בבן זכר על כל הטובה שיצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא

לדוד עבדו ולישראל עמו בשלמא לישראל עמו דאחיל להו עון יום הכפורים אלא לדוד עבדו מאי היא

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש שלמה להכניס ארון למקדש דבקו שערים זה לזה אמר שלמה עשרים וארבע רננות ולא נענה פתח ואמר (תהלים כד, ז) שאו שערים ראשיכם וגו׳ ולא נענה

כיון שאמר (דברי הימים ב ו, מב) ה׳ אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה וידעו הכל שמחל לו הקב״ה על אותו עון

ר׳ יונתן בן עסמיי ורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים בי ר׳ שמעון בן יוחי איפטור מיניה באורתא לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה אמר להו ולאו איפטריתו מיני באורתא

אמרו ליה למדתנו רבינו תלמיד שנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וכתיב (דברי הימים ב ז, י) וביום עשרים ושלשה לחדש השביעי שלח את העם

אלא מכאן לתלמיד הנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת

א״ל לבריה בני אדם הללו אנשים של צורה הם זיל גביהון דליברכוך אזל אשכחינהו דקא רמו קראי אהדדי כתיב (משלי ד, כו) פלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכונו וכתיב (משלי ה, ו) אורח חיים פן תפלס

לא קשיא כאן במצוה שאפשר לעשותה ע״י אחרים

דף ט עמוד ב

כאן במצוה שא״א לעשותה ע״י אחרים

הדר יתבי וקא מבעי להו כתיב (משלי ג, טו) יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה הא חפצי שמים ישוו בה וכתיב (משלי ח, יא) כל חפצים לא ישוו בה דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה

כאן במצוה שאפשר לעשותה ע״י אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה ע״י אחרים

אמרו ליה מאי בעית הכא אמר להו דאמר לי אבא זיל גבייהו דליברכוך אמרו ליה יהא רעוא דתזרע ולא תחצד תעייל ולא תיפוק תיפוק ולא תעייל ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך לבלבל פתורך ולא תחזי שתא חדתא

כי אתא לגבי אבוה א״ל לא מבעיא דברוכי לא בירכן אבל צעורי צעורן א״ל מאי אמרו לך הכי והכי אמרו לי א״ל הנך כולהו ברכתא נינהו תזרע ולא תחצד תוליד בנים ולא ימותו תעייל ולא תיפוק תעייל כלתא ולא לימותו בנך דליפקון תיפוק ולא תעייל תוליד בנתא ולא ימותו גובריהו וליהדרו לותיך

ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך דהאי עלמא אושפיזך וההיא עלמא ביתא דכתיב (תהלים מט, יב) קרבם בתימו לעולם אל תקרי קרבם אלא קברם

לבלבל פתורך בבני ובנתא ולא תיחזי שתא חדתא דלא תמות אנתך ולא תנסב אינתתא אחריתי

ר׳ שמעון בן חלפתא אפטר מיניה דרב א״ל (אבוה) זיל לגביה דליברכך א״ל יהא רעוא דלא תבייש ולא תתבייש אתא גבי אבוה א״ל מאי אמר לך א״ל מילין בעלמא הוא דאמר לי

א״ל ברכך ברכתא דברכן קודשא בריך הוא לישראל ותנא בה דכתיב (יואל ב, כו) ואכלתם אכול ושבוע והללתם וגו׳ ולא יבושו עמי לעולם וידעתם כי בקרב ישראל אני וגו׳ ולא יבושו עמי לעולם:

ועושה אשה תכשיטיה: ת״ר אלו הן תכשיטי נשים כוחלת ופוקסת ומעבירה (סרק) על פניה ואיכא דאמרי מעברת סרק על פניה של מטה

דביתהו דרב חסדא מקשטא באנפי כלתה יתיב רב הונא בר חיננא קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר לא שנו אלא ילדה אבל זקנה לא

א״ל האלהים אפילו אמך ואפילו אימא דאימך ואפילו עומדת על קברה דאמרי אינשי בת שיתין כבת שית לקל טבלא רהטא:

ר׳ יהודה אומר לא תסוד: תניא רבי יהודה אומר אשה לא תסוד מפני שניוול הוא לה ומודה ר׳ יהודה בסיד שיכולה לקפלו במועד שטופלתו במועד שאע״פ שמצירה היא עכשיו שמחה היא לאחר זמן

ומי אית ליה לרבי יהודה האי סברא והתנן

רבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שמצר אמרו לו אע״פ שמצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן

אמר רב נחמן בר יצחק הנח להלכות מועד דכולהו מצר עכשיו ושמח לאחר זמן נינהו

רבינא אמר כותי לענין פרעון לעולם מצר

אמר רב יהודה בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים עניות טופלות אותן בסיד עשירות טופלות אותן בסולת בנות מלכים בשמן המור שנאמר (אסתר ב, יב) ששה חדשים בשמן המור

מאי שמן המור רב הונא בר חייא אמר סטכת רב ירמיה בר אמי אמר שמן זית שלא הביא שליש

תניא רבי יהודה אומר אנפיקינון שמן זית שלא הביא שליש ולמה סכין אותו שמשיר את השער ומעדן את הבשר

רב ביבי הוה ליה ברתא טפלה אבר אבר שקל בה ד׳ מאה זוזי הוה ההוא כותי בשבבותיה דה״ל ברתא טפלה בחד זמנא ומתה אמר קטלא ביבי לברתי אמר רב נחמן רב ביבי דשתי שיכרא בעיין בנתיה טפלא אנן דלא שתינן שיכרא לא בעיין בנתין טפלא:

דף י עמוד א

ההדיוט תופר כדרכו: היכי דמי הדיוט אמרי דבי רבי ינאי כל שאינו יכול להוציא מלא מחט בבת אחת רבי יוסי בר חנינא אמר כל שאינו יכול לכוין אימרא בחפת חלוקו:

והאומן מכליב: מאי מכליב רבי יוחנן אמר מפסיע רבה בר שמואל אמר שיני כלבתא:

מסרגין את המטות: מאי מסרגין ומאי ממתחין כי אתא רב דימי אמר פליגי בה ר׳ חייא בר אבא ור׳ אסי ותרוייהו משמיה דחזקיה ור׳ יוחנן חד אמר מסרגין שתי וערב וממתחין שתי בלא ערב וחד אמר מסרגין שתי בלא ערב וממתחין שאם היה רפוי ממתחו

איני והא תני רב תחליפא בר שאול ושוין שאין מפשילין חבלים לכתחלה בשלמא למאן דאמר מסרגין שתי וערב וממתחין שתי בלא ערב היינו דקתני רב תחליפא בר שאול ושוין שאין מפשילין חבלים לכתחלה

אלא למאן דאמר מסרגין שתי בלא ערב ממתחין שאם היה רפוי היה ממתחו השתא שתי וערב אמרת לא חבלים לכתחלה מיבעיא קשיא

א״ל רב נחמן בר יצחק לרבי חייא בר אבין מי איכא למאן דאמר מסרגין שתי בלא ערב והתנן רבי מאיר אומר המטה משיסרוג בה שלשה בתים

אלא כי אתא רבין אמר במסרגין כולי עלמא לא פליגי דשתי וערב אלא כי פליגי בממתחין מר סבר ממתחין שתי בלא ערב ומר סבר שאם היה רפוי ממתחו

מיתיבי מסרגין את המטה ואין צריך לומר שממתחין דברי ר׳ מאיר ר׳ יוסי אומר ממתחין אבל לא מסרגין וי״א אין ממתחין כל עיקר

בשלמא למאן דאמר ממתחין שתי בלא ערב היינו דאתו יש אומרים לאיפלוגי אלא למאן דאמר שאם היה רפוי ממתחו ליש אומרים ממתחו נמי לא

אין כיון דאפשר לממלייה במאני לא טרחינן:

מתני׳ מעמידין תנור וכירים וריחים במועד ר׳ יהודה אומר אין מכבשין את הריחים בתחילה:

גמ׳ מאי מכבשין רב יהודה אמר מנקר ריחיא רב יחיאל אמר בת עינא

מיתיבי מעמידין תנור וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתן דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אף יגמור רבי יהודה אומר משמו מעמידין את החדשה ומכבשין את הישנה ויש אומרים אין מכבשין כל עיקר

בשלמא למאן דאמר מכבשין מנקר ריחיא היינו דמשכחת לה בישנה אלא למאן דאמר בת עינא ישנה בת עינא למה לה כגון דקא בעי לארווחי טפי פורתא

רב הונא שמעיה להההוא גברא דקא מנקר ריחיא בחולא דמועדא אמר מאן האי איתחיל גופיה דקא מחיל חולא דמועדא סבר לה כיש אומרים

דרש רב חמא נוקרין ריחים במועד משום רבי מאיר אמר אפילו סוס שרוכב עליו וחמור שרוכב עליו (ומותר) ליטול צפרנים בחולו של מועד

דף י עמוד ב

אבל חמרא דריחיא לא

רב יהודה שרי למישקל טופריה לחמרא דריחיא ולאוקומי ריחיא ולמיבני ריחיא ולמיבני אמת ריחיא ולמיבני אוריא (רבא) שרא לסרוקי סוסיא ולמיבני אקרפיטא ולמיבני איצטבא

רבא שרא למישקל דמא לבהמה בחולא דמועדא א״ל אביי תניא דמסייע לך מקיזין דם לבהמה ואין מונעין רפואה לבהמה בחולו של מועד

רבא שרא לכסכוסי קירמי מ״ט מעשה הדיוט הוא אמר רב יצחק בר אמי אמר רב חסדא קיטורי בירי אסיר מ״ט מעשה אומן הוא

אמר רבא מאן דמתקיל ארעא אדעתא דבי דרי שרי אדעתא דארעא אסיר

היכי דמי מוליא במוליא ונצא בנצא אדעתא דבי דרי שקל מוליא ושדא בנצא אדעתא דארעא

ואמר רבא האי מאן דזכי זיכי אדעתא דציבי שרי אדעתא דארעא אסיר היכי דמי שקיל רברבי ושביק זוטרי אדעתא דציבי שקל רברבי וזוטרי אדעתא דארעא

ואמר רבא האי מאן דפתח מיא לארעיה אדעתא דכוורי שרי אדעתא דארעא אסיר

היכי דמי פתח תרי בבי חד מעילאי וחד מתתאי אדעתא דכוורי פתח חד בבא אדעתא דארעא

ואמר רבא האי מאן דפשח דיקלא אדעתא דחיותא שרי אדעתא דדיקלא אסיר היכי דמי שקיל כוליה מחד גיסא אדעתא דחיותא מהאי גיסא ומהאי גיסא אדעתא דדיקלא ואסיר

ואמר רבא הני תמרי תוחלני מיגזרינהו שרי מייצינהו אסיר רב פפא אמר כיון דמתלעי כפרקמטיא האבד דמי ושרי

ואמר רבא לפרקמטיא כל שהוא אסור א״ר יוסי בר אבין ובדבר האבד מותר רבינא הוה ליה ההוא עיסקא דהוה מזדבן בשיתא אלפי שהייה לזבוניה בתר חולא דמועדא וזבניה בתריסר אלפי

רבינא הוה מסיק זוזי בבני אקרא דשנואתא אתא לקמיה דרב אשי א״ל מהו למיזל האידנא עלייהו א״ל כיון דהאידנא הוא דמשכחת להו ביומי אחריני לא משכחת להו כפרקמטיא האבד דמי ושרי

תניא נמי גבי ע״ז כי האי גוונא הולכין

דף יא עמוד א

ליריד של עכו״ם ולוקחים בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידן

רב שרא לחייא בר אשי למיגדל אוהרי בחולא דמועדא מאי טעמא מעשה הדיוט הוא אבל איזלי אסור מאי טעמא מעשה אומן הוא

רב יהודה שרא לאמי תנורא למיגדל תנורי ולרב׳ בר עשבי למיגדל מהולתא איני והא תני רבה בר שמואל ושוין שאין גודלין תנור לכתחילה לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים:

מתני׳ עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן שפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים

הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יתכוין לעשות מלאכתו במועד

וכל כבשין שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשן:

גמ׳ היכי דמי מעשה הדיוט רב יוסף אמר בהוצא ודפנא במתניתא תנא צר בצרור ואינו טח בטיט:

שפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה: השתא במעגילה אמרת שרי ביד וברגל מיבעיא הכי קאמר שפין את הסדקין ומעגילין אותן כעין מעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים:

הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד: ורמינהי עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים כו׳ עד ימיו אין מכאן ואילך לא

לא קשיא כאן בדנפחי כאן בדנגרי

מתקיף לה רב חסדא יאמרו קלא רבה אסיר קלא זוטר שרי אלא אמר רב חסדא לא קשיא הא במגלי הא בחציני רב פפא אמר כאן קודם גזירה כאן לאחר גזירה

רב אשי אמר הא ר׳ יהודה הא ר׳ יוסי דאמר ר׳ יצחק בר אבדימי מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר׳ יוסי

אמר רבינא כמאן מדלינן האידנא קביותא דדשא בחולא דמועדא כמאן כר׳ יוסי:

כבשין שהוא יכול לאכול במועד כובשן: בדיתא לבאי כווריי אזיל כולי עלמא צוד אייתו כוורא שרא להו רבא למימלח מינייהו

אמר ליה אביי והא תנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשן אמר ליה כיון דמעיקרא אדעתא דאכילה אייתינהו ואי שביק להו פסדי כפרקמטיא האבד דמי ושרי

ואיכא דאמרי שרי להו רבא מיצד מיזל אייתויי ומימלח אמר ליה אביי והא אנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן כובשן תנן

אמר ליה הני נמי מיתאכלי אגב איצצא כי הא דשמואל עבדו ליה שיתין איצצי ואכל רבא איקלע לבי ריש גלותא עבדי ליה שיתין איצצי ואכל

רב איקלע לבי רב שפיר אייתו לקמייהו ההוא כוורא תילתא בישולא תילתא מילחא ותילתא טוויא

אמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא סמוך למיסרחיה מעלי ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא טווייא באחוה אסוקיה באבוה מיכלי בבריה אשתי עליה אבוה

ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא תחלי וחלבא ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא תחלי וחלבא מיא ולא שיכרא שיכרא ולא חמרא:

הדרן עלך משקין:

דף יא עמוד ב

מתני׳ **מי** שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו פועלים טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד דברי ר׳ יהודה

רבי יוסי אומר זולף וגומר וגף כדרכו:

גמ׳ פתח באבל וסיים במועד אמר רב שישא בריה דרב אידי זאת אומרת דברים המותרין במועד אסורים בימי אבלו

רב אשי אמר לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בימי אבלו דמדרבנן הוא ושרי אלא אפילו במועד דאיסור מלאכה מדאורייתא במקום פסידא שרו רבנן

תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי אלו דברים העושין לאבל בימי אבלו זיתיו הפוכין טוענין לו וכדו לגוף ופשתנו להעלות מן המשרה וצמרו להעלות מן היורה ומרביצים שדהו משתגיע עונת המים שלו

ר׳ יהודה אומר אף זורעין לו שדה ניר ושדה העומדת לפשתן אמרו לו אם לא תזרע בבכיר תזרע באפל אם לא תזרע פשתן תזרע ממין אחר

רבן שמעון בן גמליאל אומר זיתיו הפוכין ואין שם אומן אלא הוא כדו לגוף ואין שם אומן אלא הוא פשתנו להעלות מן המשרה וצמרו להעלות מן היורה ואין שם אומן אלא הוא הרי זה יעשה בצינעא

יתר על כן אמר רבן שמעון בן גמליאל אם היה אומן לרבים וספר ובלן לרבים והגיע עת הרגל ואין שם אומן אלא הוא הרי זה יעשה

האריסין והחכירין והקבלנין הרי אלו יעשו אחרים בשבילן החמרין הגמלין והספנין הרי אלו לא יעשו ואם היו מוחכרין או מושכרין אצל אחרים הרי אלו יעשו שכיר יום אפילו בעיר אחרת לא יעשה היתה מלאכת אחרים בידו אע״פ שבקיבולת לא יעשה

אף על פי שבקיבולת ולא מיבעיא שאינה קיבולת אדרבה קיבולת כדידיה דמי אלא אימא בין קיבולת בין שאינה קיבולת לא יעשה

היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו בבית אחר יעשו

מריון בריה דרבין ומר בריה דרב אחא בריה דרבא הוה להו ההוא גמלא דתורא בהדי הדדי איתרעא ביה מילתא במר בריה דרב אחא בריה דרבא ופסקיה לגמליה אמר רב אשי גברא רבה כמר בריה דרב אחא עביד הכי נהי דלפסידא דידיה לא חייש אדאחרים לא חייש והא תניא אם היו מושכרין או מוחכרין אצל אחרים הרי אלו יעשו

והוא סבר אדם חשוב שאני

דף יב עמוד א

אמר שמואל מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר

אמר רב פפא ואפי׳ חוץ לתחום לא אמרן אלא דליכא מתא דמקרבא להתם אבל איכא מתא דמקרבא להתם אסור

אמר רב משרשיא וכי ליכא מתא דמקרבא להתם נמי לא אמרן אלא בשבתות ובימים טובים דלא שכיחי אינשי דאזלי להתם אבל בחוש״מ דשכיחי אינשי דאזלי ואתו להתם אסור

מר זוטרא בריה דרב נחמן בנו ליה אפדנא מקבלי קיבולת חוץ לתחום איקלע רב ספרא ורב הונא בר חיננא ולא עלו לגביה ואיכא דאמרי הוא נמי לא על בגוויה

והאמר שמואל מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר אדם חשוב שאני ואיכא דאמרי סיועי סייע בתיבנא בהדייהו

רב חמא שרא להו לאבונגרי דבי ריש גלותא למיעבד להו עבידתא בחולא דמועדא אמר כיון דאגר לא קא שקלי שרשויי הוא דקא משרשו ליה ולית לן בה

תנו רבנן מקבלין קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד ובמועד אסור כללו של דבר כל שהוא עושה אומר לנכרי ועושה וכל שאינו עושה אינו אומר לנכרי ועושה תניא אידך מקבלין קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד ובלבד שלא ימדוד ושלא ישקול ושלא ימנה כדרך שהוא עושה בחול

ת״ר אין מרביעין בהמה בחולו של מועד כיוצא בו אין מרביעין בבכור ולא בפסולי המוקדשין

תניא אידך אין מרביעין בהמה בחולו של מועד ר׳ יהודה אומר חמורה שתבעה מרביעין עליה זכר בשביל שלא תצטנן ושאר כל הבהמות מכניסין אותן לבקרות

ת״ר אין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד ואם באו מאליהן מותר

ואין מסייעין אותן ואין מוסרין להם שומר לנער את צאנם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע מסייעין אותן ומוסרין להם שומר לנער את צאנם ר׳ אומר בשבת בטובה ביו״ט במזונות במועד בשכר אמר רב יוסף הלכתא כרבי׃

מתני׳ וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו זולף וגומר וגף כדרכו דברי ר׳ יוסי ר׳ יהודה אומר עושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ׃

גמ׳ וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמר ר׳ יוסי משום דמישחא נפיש פסידיה אבל חמרא דלא נפיש פסידיה אימא מודי ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן בתרייתא בההיא קאמר רבי יהודה אבל בהך אימא מודה לר׳ יוסי צריכא

אמר רב יצחק בר אבא מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר׳ יוסי אמר רב יוסף הלכה כר׳ יוסי

בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק מהו למישע חביתא דשיכרא בחולא דמועדא אמר להו סיני אמר הלכה כר׳ יוסי אימור דאמר רבי יוסי בחמרא בשיכרא מי אמר

חמרא טעמא מאי משום דנפיש פסידיה שיכרא נמי אית בה פסידא דאמר אביי אמרה לי אם בר שית סאוי ושייע מבר תמני ולא שייע

אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכות מועד כהלכות כותים בהלכה למאי הלכתא אמר רב דניאל בר קטינא (אמר רב) לומר שהן עקורות ואין למידות זו מזו

דאמר שמואל זופתין כוזתא ואין זופתין חביתא רב דימי מנהרדעא אמר זופתין חביתא ואין זופתין כוזתא מר חייש לפסידא ומר חייש לטירחא

אמר אביי נקטינן הלכות מועד כהלכות שבת

דף יב עמוד ב

יש מהן פטור אבל אסור ויש מהן מותר לכתחלה

רב הונא חצדו ליה חצדא במועדא איתיביה רבה בר רב הונא לרב הונא טוחנין קמח במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור דבר שאבוד במועד מותר לעשותו במועד דבר שאינו אבוד במועד אסור

במה דברים אמורים בתלושין מן הקרקע אבל מחובר לקרקע אפי׳ כולו אבוד אסור ואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות

אמר ליה יחידאה היא ולא סבירא לן כוותיה דתניא כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל משום ר׳ יוסי דבר התלוש מן הקרקע אפילו מקצתו אבוד מותר והמחובר לקרקע אפי׳ כולו אבוד אסור

ואי ר׳ יוסי ידוש נמי בפרות הא אמר רב יצחק בר אבא מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר׳ יוסי

אמר לך ה״נ כיון דכל יומא לאו בפרות דיישי האידנא נמי לאו שינוי הוא

ת״ר טוחנין במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם טחן והותיר הרי זה מותר קוצצין עצים במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם קצץ והותיר הרי זה מותר

מטילין שכר במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם הטיל והותיר הרי זה מותר ובלבד שלא יערים

ורמינהו מטילין שכר במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים ואע״פ שיש לו ישן מערים ושותה מן החדש תנאי היא דתניא אין מערימין בכך ר׳ יוסי בר יהודה אומר מערימין

רב חצדו ליה חצדא בחולא דמועדא שמע שמואל איקפד לימא שמואל כיחידאה סבירא ליה לא חצדא דחיטי הוה דלא הוה פסיד

ורב מאי טעמא עביד הכי אין לו מה יאכל הוה ושמואל לא סיימוה קמיה אי נמי אדם חשוב שאני

ר׳ יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא ואשתי מיא דאחים קפילא ארמאה שמע ר׳ אמי איקפד אמר רב יוסף מאי טעמא איקפד אי משום חומרתא דמדושא הא תניא השירין הנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר

אי משום דאישתי מיא דאחים קפילא ארמאה הא אמר שמואל בר יצחק אמר רב כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים אדם חשוב שאני

אמר רב חננאל אמר רב קוצץ אדם דקל במועד אע״פ שאינו צריך אלא לנסורת שלו לייט עלה אביי

רב אשי הוה ליה אבא בשלנייא אזל למיקצייה בחולא דמועדא אמר ליה רב שילא משלנייא לרב אשי מאי דעתיך דקאמר רב חננאל אמר רב קוצץ אדם דקל במועד אע״פ שאינו צריך אלא לנסורת שלו הא לייט עלה אביי אמר ליה לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי אישתמיט נרגא בעי למיפסקיה לשקיה שבקיה והדר אתא

רב יהודה שרא למיעקר כיתנא ולמיקטל כשותא ולמיעקר שומשמי אמר ליה אביי לרב יוסף בשלמא כיתנא חזי לחפיפה כשותא חזי לשיכרא אלא שומשמי למאי חזי חזי לנזיי דאית בהו

רבי ינאי הוה ליה ההוא פרדיסא דמטא זמניה בחולא דמועדא קטפיה לשנה שהיוה כולי עלמא לפרדיסייהו לחולא דמועדא אפקריה רבי ינאי לפרדיסיה ההוא שתא:

מתני׳ מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד וכולן אם כוונו מלאכתן במועד יאבדו:

גמ׳ תנא ובלבד שיכניסם בצנעא לתוך ביתו

רב יוסף הוה ליה כשורי עיילינהו ביממא

אמר ליה אביי והתניא ובלבד שיכניסם בצנעא בתוך ביתו אמר ליה צנעא דהני יממא הוא כיון דבלילא בעו גברא יתירי ובעו מדוכרי דנורא אוושא מילתא:

ושולה פשתנו מן המשרה כו׳: בעי מיניה רבי ירמיה מרבי זירא כוון מלאכתו במועד ומת מהו שיקנסו בניו אחריו

אם תימצי לומר

דף יג עמוד א

צרם אזן בכור קנסו בנו אחריו משום דאיסורא דאורייתא

ואם תמצי לומר מכר עבדו לעובד כוכבים ומת קנסו בנו אחריו משום דכל יומא מפקע ליה ממצות

הכא מאי גברא קניס רבנן והא ליתיה או דלמא ממונא קניס רבנן והא איתיה

א״ל תניתוה שדה שנתקווצה בשביעית תזרע למוצאי שביעית נטייבה או נדיירה לא תזרע למוצאי שביעית ואמר ר׳ יוסי בר חנינא נקטינן הטיבה ומת בנו זורעה אלמא לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן ה״נ לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן

אמר אביי נקטינן טימא טהרותיו ומת לא קנסו בנו אחריו מאי טעמא היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן:

מתני׳ אין לוקחין בתים עבדים ובהמה אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל:

גמ׳ בעא מיניה רבא מרב נחמן שכר פעולה שאין לו מה יאכל מהו א״ל תנינא או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל לאתויי מאי לאו לאתויי שכר פעולה א״ל לא פרושי קא מפרש

איתיביה אביי אין כותבין שטרי חוב במועד ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל ה״ז יכתוב שאין לו מה יאכל לאתויי מאי לאו לאתויי שכר פעולה שמע מינה

מותיב רב ששת וחכ״א שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות החייטין והספרין והכובסין החייטין שכן הדיוט תופר כדרכו בחולו של מועד הספרין והכובסין שכן הבאין ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מותרין לספר ולכבס בחולו של מועד

ואי ס״ד שכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי כל מלאכות נמי לישתרו דהא איכא שכר פעולה שאין לו מה יאכל

מתקיף לה רב פפא אלא מעתה בנין לישתרי שכן כותל הגוהה לרה״ר סותר ובונה כדרכו מפני הסכנה

מתקיף לה רבינא אלא מעתה לבלר לישתרי שכן כותבין קידושי נשים גיטין ושוברין

אלא אמר רב אשי מועד אארבעה עשר קא רמית מועד משום טירחא הוא ובמקום פסידא שרו רבנן ארבעה עשר משום צורך יום טוב הוא מידי דצורך יו״ט שרו רבנן מידי דלאו צורך יום טוב לא שרו רבנן:

מתני׳ אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצרו אין מביאין כלים מבית האומן אם חושש להם מפנן לחצר אחרת:

גמ׳ והאמרת רישא אין מפנין כלל אמר אביי סיפא אתאן לבית שבחצר:

ואין מביאין כלים מבית האומן: אמר רב פפא בדיק לן רבא תנן אין מביאין כלים מבית האומן ורמינהו מוליכין ומביאין כלים מבית האומן ואע״פ שאינן לצורך המועד

ושנינן ליה כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד איבעית אימא הא והא בחולו של מועד כאן במאמינו כאן בשאינו מאמינו

דף יג עמוד ב

והתניא מביאין כלים מבית האומן כגון כד מבית הכדר וכוס מבית הזגג אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה יאכל נותן לו שכרו ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחו בבית הסמוך לו ואם חושש להם שמא יגנבו (מפנן לחצר אחרת ואם אינו מאמינו) מביאן בצנעה בתוך ביתו

תרצת מביאין מוליכין קשיא דקתני אין מביאין וכל שכן שאין מוליכין אלא מחוורתא כדשניין מעיקרא:

מתני׳ מחפין את הקציעות בקש רבי יהודה אומר אף מעבין מוכרי פירות כסות וכלים מוכרים בצנעה לצורך המועד הציידין והדשושות והגרוסות עושין בצנעה לצורך המועד רבי יוסי אומר הם החמירו על עצמן:

גמ׳ פליגי בה רבי חייא בר אבא ורבי אסי ותרוייהו משמיה דחזקיה ורבי יוחנן חד אמר מחפין אקלושי מעבין אסמוכי וחד אמר מחפין בין אקלושי בין אסמוכי מעבין עושה אותו כמין כרי תניא נמי הכי מעבין עושה אותו כמין כרי דברי ר׳ יהודה:

מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה וכו׳: אבעיא להו הן החמירו על עצמן דלא הוו עבדי כלל או דלמא דהוו עבדי בצנעה

ת״ש מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד ר׳ יוסי אומר תגרי טבריא הן החמירו על עצמן שלא יהו מוכרין כל עיקר צדי חיות ועופות ודגים צדין בצנעה לצורך המועד רבי יוסי אומר צדי עכו הן החמירו על עצמן שלא יהו צדין כל עיקר דשושי חילקא טרגיס וטיסני דוששין בצנעה לצורך המועד ר׳ יוסי אומר דשושי ציפורי הן החמירו על עצמן שלא יהו דוששין כל עיקר

אמר אביי חילקא חדא לתרתי טרגיס חדא לתלת טיסני חדא לארבעה כי אתא רב דימי אמר כונתא

מיתיבי חילקא טרגיס וטיסני טמאין בכל מקום בשלמא למ״ד חדא לתרתי לתלת ולארבעה משום הכי טמאין בכל מקום דאתכשור אלא למ״ד כונתא אמאי טמאין בכל מקום הא לא איתכשור

כגון דמיקלפן דאי לאו דשרא להו במיא לא הוה מיקלפא ואמאי קרי ליה חילקא דשקל חלקיהו

מיתיבי הנודר מן הדגן אסור אף בפול המצרי יבש ומותר בלח ומותר באורז בחילקא וטרגיס וטיסני בשלמא למ״ד חדא לתרתי חדא לתלת וחדא לארבעה שפיר דנפקו להו מתורת דגן אלא למ״ד כונתא דגן מעליא הוא קשיא

רב הונא שרא להו להנהו כרופייתא למיזל לזבוני כי אורחייהו בשוקא איתיביה רב כהנא חנות פתוחה לסטיו פותח ונועל כדרכו

פתוחה לרה״ר פותח אחת ונועל אחת וערב יום טוב האחרון של חג מוציא ומעטר את שוקי העיר בפירות בשביל כבוד י״ט האחרון מפני כבוד י״ט האחרון אין שלא מפני כבוד י״ט לא

לא קשיא הא בפירי הא בתבלין:

הדרן עלך מי שהפך:

מתני׳ **ואלו** מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו חכמים וכן מי שנשאל לחכם והותר והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו

ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין

דף יד עמוד א

ומנודה שהתירו לו חכמים וכן מי שנשאל לחכם והותר

מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג הזבין והזבות והנדות והיולדות וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין:

גמ׳ ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין

כדתנן אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת

ואמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ אלעזר מ״ט כדי שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין הכא נמי כדי שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין

בעי ר׳ זירא אבדה לו אבידה ערב הרגל כיון דאניס מותר או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא לא

אמר אביי יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי בייתוס מותרין

ולטעמיך הא דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן כל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד התם נמי יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי בייתוס מותרין

הא אתמר עלה אמר מר בר רב אשי איזורו מוכיח עליו

רב אשי מתני בעי ר׳ זירא אומן שאבדה לו אבידה ערב הרגל מהו כיון דאומן הוא מוכחא מילתא או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כי הנך לא תיקו:

ממדינת הים: מתניתין דלא כר׳ יהודה דתניא ר׳ יהודה אומר הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות

אמר רבא לשוט דברי הכל אסור למזונות דברי הכל מותר לא נחלקו אלא להרויחא מר מדמי ליה כלשוט ומר מדמי ליה כלמזונות

מיתיבי אמר ר׳ נראין דברי ר׳ יהודה כשיצא שלא ברשות ודברי חכמים כשיצא ברשות מאי שלא ברשות אילימא לשוט והאמרת דברי הכל אסור ואלא למזונות והאמרת דברי הכל מותר אלא פשיטא להרויחא

אימא סיפא נראין דברי חכמים כשיצא ברשות מאי ברשות אילימא למזונות הא אמרת דברי הכל מותר ואלא להרויחא והא אמרת נראין דברי רבי יהודה בהא

הכי קאמר נראין דברי ר׳ יהודה לרבנן כשיצא שלא ברשות ומאי ניהו לשוט שאפילו חכמים לא נחלקו עליו אלא להרויחא אבל לשוט מודו ליה ונראין דברי רבנן לר׳ יהודה כשיצא ברשות ומאי ניהו למזונות שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם אלא להרויחא אבל למזונות מודה להו

אמר שמואל קטן הנולד במועד מותר לגלח במועד שאין לך בית האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא

מתיב ר׳ פנחס כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו

דף יד עמוד ב

ואי אמרת קטן אית ביה פלוגתא נמצאת אבילות נוהגת בקטן

והתניא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש

אמר רב אשי מי קתני הא אסורין דלמא יש מהן אסור ויש מהן מותר

אמימר ואי תימא רב שישא בריה דרב אידי מתני הכי אמר שמואל קטן מותר לגלחו במועד לא שנא נולד במועד ולא שנא נולד מעיקרא

אמר רב פנחס אף אנן נמי תנינא כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסורין לגלח במועד אסורין לגלח בימי אבלו

אי אמרת קטן אסור נמצאת אבילות נוהגת בקטן ותניא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש

אמר רב אשי מי קתני הא אסורין דלמא יש מהן אסור ויש מהן מותר

אבל אינו נוהג אבילותו ברגל שנאמר (דברים טז, יד) ושמחת בחגך

אי אבילות דמעיקרא הוא אתי עשה דרבים ודחי עשה דיחיד ואי אבילות דהשתא הוא לא אתי עשה דיחיד ודחי עשה דרבים

מנודה מהו שינהוג נידויו ברגל אמר רב יוסף תא שמע דנין דיני נפשות ודיני מכות ודיני ממונות ואי לא ציית דינא משמתינן ליה

ואי סלקא דעתך אינו נוהג נידויו ברגל משומת ואתי מעיקרא אתי רגל דחי ליה השתא משמתינן ליה אנן

א״ל אביי ודלמא לעיוני בדיניה דאי לא תימא הכי דיני נפשות דקתני ה״נ דקטלין ליה

והא קא מימנעי משמחת יום טוב דתניא ר״ע אומר מנין לסנהדרין (שראו בא׳) שהרגו את הנפש שאין טועמין כל אותו היום ת״ל (ויקרא יט, כו) לא תאכלו על הדם

אלא לעיוני בדיניה ה״נ לעיוני בדיניה א״ל אם כן נמצאת מענה את דינו

אתו מצפרא ומעייני בדיניה ועיילי ואכלי ושתו כולי יומא והדר אתו בשקיעת החמה וגמרינן לדיניה וקטלו ליה

אמר אביי ת״ש ומנודה שהתירו לו חכמים

אמר רבא מי קתני שהתירוהו חכמים שהתירו לו חכמים קתני דאזל ופייסיה לבעל דיניה ואתי קמי דרבנן ושרו ליה

מצורע מהו שינהיג צרעתו ברגל אמר אביי תא שמע והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו הא בימי טומאתו נהיג

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בימי טומאתו דלא נהיג אבל לטהרתו ניגזור שמא ישהה קרבנותיו קמ״ל

אמר רבא ת״ש (ויקרא יג, מה) והצרוע לרבות כהן גדול והא כה״ג דכל השנה כרגל לכולי עלמא דמי דתנן כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל שמע מינה נוהג צרעתו ברגל שמע מינה

אבל אסור בתספורת מדקאמר להו רחמנא לבני אהרן (ויקרא י, ו) ראשיכם אל תפרעו מכלל דכולי עלמא אסור

דף טו עמוד א

מנודין ומצורעין מה הן בתספורת ת״ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס

מנודה שמת ב״ד סוקלין את ארונו ר׳ יהודה אומר לא שיעמידו עליו גל אבנים כגלו של עכן אלא ב״ד שולחין ומניחין אבן גדולה על ארונו ללמדך שכל המתנדה ומת בנידויו ב״ד סוקלין את ארונו

אבל חייב בעטיפת הראש מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל (יחזקאל כד, יז) ולא תעטה על שפם מכלל דכולי עלמא מיחייבי

מנודה מהו בעטיפת הראש אמר רב יוסף ת״ש והן מתעטפין ויושבין כמנודין וכאבלים עד שירחמו עליהם מן השמים א״ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר

מצורע מהו בעטיפת הראש ת״ש (ויקרא יג, מה) ועל שפם יעטה מכלל שחייב בעטיפת הראש ש״מ

אבל אסור להניח תפילין מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל (יחזקאל כד, יז) פארך חבוש עליך מכלל דכ״ע אסור

מנודה מהו בתפילין תיקו מצורע מהו בתפילין ת״ש (ויקרא יג, מה) והצרוע לרבות כ״ג בגדיו יהיו פרומים שיהו מקורעים (ויקרא יג, מה) וראשו יהיה פרוע אין פריעה אלא גידול שער דברי ר״א

ר״ע אומר נאמרה הוייה בראש ונאמרה הוייה בבגד מה הוייה האמורה בבגד דבר שחוץ מגופו אף הוייה בראש דבר שחוץ מגופו מאי לאו אתפילין

אמר רב פפא לא אכומתא וסודרא

אבל אסור בשאילת שלום דקאמר ליה רחמנא ליחזקאל (יחזקאל כד, יז) האנק דום

מנודה מהו בשאילת שלום אמר רב יוסף ת״ש ובשאילת שלום שבין אדם לחברו כבני אדם הנזופין למקום א״ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר

מצורע מהו בשאילת שלום ת״ש ועל שפם יעטה שיהו שפתותיו מדובקות זו בזו שיהא כמנודה וכאבל ואסור בשאילת שלום ש״מ

וניפשוט מינה למנודה אמר רב אחא בר פנחס משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל [קתני] במילי אחרנייתא ואסור נמי בשאילת שלום

אבל אסור בדברי תורה מדקאמר רחמנא ליחזקאל דום

מנודה מהו בדברי תורה אמר רב יוסף ת״ש מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו

מוחרם לא שונה ולא שונין לו לא נשכר ולא נשכרין לו אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיק את למודו ועושה לו חנות קטנה בשביל פרנסתו

ואמר רב זבוני מיא בפקתא דערבות שמע מינה

מצורע מהו בדברי תורה ת״ש (דברים ד, ט) והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה׳ אלהיך בחורב מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיעה

מכאן אמרו הזבין והמצורעין ובועלי נדות מותרין לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במדרש ובש״ס בהלכות ובאגדות ובעלי קריין אסורין ש״מ

אבל אסור בתכבוסת דכתיב (שמואל ב יד, ב) וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת

מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת ת״ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס ש״מ

אבל חייב בקריעה דקאמר להו רחמנא לבני אהרן (ויקרא י, ו) לא תפרומו מכלל דכ״ע מיחייבי

מנודה מהו בקריעה תיקו

מצורע מהו בקריעה ת״ש (ויקרא יג, מה) בגדיו יהיו פרומים שיהו מקורעין שמע מינה

אבל חייב בכפיית המטה דתני בר קפרא

דף טו עמוד ב

דמות דיוקני נתתי בהן ובעונותיהם הפכתיה כפו מטותיהן עליה מנודה ומצורע מה הן בכפיית המטה תיקו

אבל אסור בעשיית מלאכה דכתיב (עמוס ח, י) והפכתי חגיכם לאבל מה חג אסור במלאכה אף אבל אסור במלאכה

מנודה מהו בעשיית מלאכה אמר רב יוסף ת״ש כשאמרו אסור בעשיית מלאכה לא אמרו אלא ביום אבל בלילה מותר וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא

ת״ש מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו שמע מינה מצורע מהו בעשיית מלאכה תיקו

אבל אסור ברחיצה דכתיב (שמואל ב יד, ב) ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה

מנודה מהו ברחיצה אמר רב יוסף ת״ש כשאמרו אסור ברחיצה לא אמרו אלא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא מצורע מהו ברחיצה תיקו

אבל אסור בנעילת הסנדל מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל (יחזקאל כד, יז) ונעליך תשים ברגליך מכלל דכולי עלמא אסור

מנודה מהו בנעילת הסנדל אמר רב יוסף תא שמע כשאמרו אסור בנעילת הסנדל לא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר הא כיצד יצא לדרך נועל ונכנס לעיר חולץ וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא

מצורע מהו בנעילת הסנדל תיקו

אבל אסור בתשמיש המטה דכתיב (שמואל ב יב, כד) וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה מכלל דמעיקרא אסור

מנודה מהו בתשמיש המטה אמר רב יוסף ת״ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושימשו מטותיהן א״ל אביי ודלמא מנודה לשמים שאני דקיל

קיל והא אמרת חמיר ספוקי מספקא ליה זיל הכא קמדחי ליה וזיל הכא קמדחי ליה

מצורע מהו בתשמיש המטה ת״ש דתניא (ויקרא יד, ח) וישב מחוץ לאהלו שיהא כמנודה וכאבל ואסור בתשמיש המטה ואין אהלו אלא אשתו שנא׳ (דברים ה, ל) לך אמור להם שובו לכם לאהליכם שמע מינה

וניפשוט נמי למנודה אמר רב הונא בריה דרב פנחס משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל במילי אחרנייתא ואסור נמי בתשמיש המטה

אבל אינו משלח קרבנותיו דתניא ר״ש אומר שלמים בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אונן

מנודה מהו שישלח קרבנותיו אמר רב יוסף ת״ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושלחו קרבנותיהן א״ל אביי ודלמא מנודה לשמים שאני דקיל

קיל והאמרת חמיר ספוקי מספקא ליה ומדחי ליה

מצורע מהו שישלח קרבנותיו ת״ש דתניא (יחזקאל מד, כו) ואחרי טהרתו אחר פרישתו מן המת שבעת ימים יספרו לו אלו ז׳ ימי ספירו (יחזקאל מד, כז) וביום באו אל הקודש אל החצר הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו

דף טז עמוד א

זו עשירית האיפה שלו דברי רבי יהודה

ר״ש אומר (יחזקאל מד, כז) בבאו יקריב בזמן שראוי לביאה ראוי להקרבה בזמן שאינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרבה

אמר רבא מנלן דמשדרין שליחא דבי דינא ומזמנינן ליה לדינא דכתיב (במדבר טז, יב) וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב ומנלן דמזמנינן לדינא דכתיב (במדבר טז, טז) ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך

לקמי גברא רבה דכתיב (במדבר טז, טז) לפני ה׳ את ופלניא דכתיב אתה והם ואהרן דקבעינן זימנא דכתיב מחר זימנא בתר זימנא דכתיב (ירמיהו מו, יז) קראו שם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד

ומנלן דאי מתפקר בשליחא דבי דינא ואתי ואמר לא מיתחזי כלישנא בישא דכתיב (במדבר טז, יד) העיני האנשים ההם תנקר

ומנלן דמשמתינן דכתיב (שופטים ה, כג) אורו מרוז דהכי סברא דגברא רבה דכתיב (שופטים ה, כג) אמר מלאך ה׳ ומנלן דמחרמינן דכתיב אורו ארור

דאכיל ושתי בהדיה וקאי בארבע אמות דידיה דכתיב יושביה ומנלן דפרטינן חטאיה בציבורא דכתיב (שופטים ה, כג) כי לא באו לעזרת ה׳

ואמר עולא בד׳ מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז איכא דאמרי גברא רבה הוה ואיכא דאמרי כוכבא הוה שנאמר (שופטים ה, כ) מן שמים נלחמו הכוכבים

ומנלן דמפקרינן נכסיה דכתיב (עזרא י, ח) וכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה

ומנלן דנצינן ולייטינן ומחינן ותלשינן שיער ומשבעינן דכתיב (נחמיה יג, כה) ואריב עמם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם

ומנלן דכפתינן ואסרינן ועבדינן הרדפה דכתיב (עזרא ז, כו) הן למות הן לשרושי הן לענש נכסין ולאסורין מאי לשרושי אמר אדא מרי אמר נחמיה בר ברוך אמר רב חייא בר אבין אמר רב יהודה הרדפה מאי הרדפה אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב מנדין לאלתר ושונין לאחר ל׳ ומחרימין לאחר ששים

א״ל רב הונא בר חיננא הכי אמר רב חסדא מתרין ביה שני וחמישי ושני ה״מ לממונא אבל לאפקירותא לאלתר

ההוא טבחא דאיתפקר ברב טובי בר מתנה אימנו עליה אבייי ורבא ושמתוהו לסוף אזל פייסיה לבעל דיניה אמר אבייי היכי ליעביד לישרי ליה לא חל שמתא עליה תלתין יומין לא לישרי ליה קא בעו רבנן למיעל

א״ל לרב אידי בר אבין מידי שמיע לך בהא א״ל הכי אמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל טוט אסר וטוט שרי אמר ליה ה״מ לממונא אבל לאפקירותא עד דחיילא שמתא עליה תלתין יומין

אלמא קסבר אביי הני בי תלתא דשמיתו לא אתו תלתא אחריני ושרו ליה

דאיבעיא להו הני בי תלתא דשמיתו מהו למיתי תלתא אחריני ושרו ליה ת״ש מנודה לרב מנודה לתלמיד מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב

מנודה לעירו מנודה לעיר אחרת מנודה לעיר אחרת אינו מנודה לעירו מנודה לנשיא מנודה לכל ישראל מנודה לכל ישראל אינו מנודה לנשיא רשב״ג אומר אחד מן התלמידים שנידה ומת חלקו אינו מופר

ש״מ תלת שמע מינה תלמיד שנידה לכבודו נידויו נידוי ושמע מינה כל אחד ואחד מיפר חלקו וש״מ הני בי תלתא דשמיתו לא אתו תלתא אחריני ושרו ליה

אמר אמימר הלכתא הני בי תלתא דשמיתו אתו בי תלתא אחריני ושרו ליה א״ל רב אשי לאמימר והא תניא רשב״ג אומר אחד מן התלמידים שנידה ומת חלקו אינו מופר מאי לאו אינו מופר כלל לא עד דאתו בי תלתא אחריני ושרו ליה

ת״ר אין נידוי פחות מל׳ יום ואין נזיפה פחות מז׳ ימים ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר (במדבר יב, יד) ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים

אמר רב חסדא נידוי שלנו כנזיפה שלהן ונזיפה דידהו שבעה ותו לא והא ר״ש בר רבי ובר קפרא הוו יתבי וקא גרסי קשיא להו שמעתא א״ל ר״ש לבר קפרא דבר זה צריך רבי א״ל בר קפרא לר״ש ומה רבי אומר בדבר זה

אזל א״ל לאבוה איקפד אתא בר קפרא לאיתחזויי ליה א״ל בר קפרא איני מכירך מעולם ידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומין

שוב פעם אחד גזר רבי שלא ישנו לתלמידים בשוק מאי דרש (שיר השירים ז, ב) חמוקי ירכיך כמו חלאים מה ירך בסתר

דף טז עמוד ב

אף דברי תורה בסתר

יצא רבי חייא ושנה לשני בני אחיו בשוק לרב ולרבה בר בר חנה שמע ר׳ איקפד אתא ר׳ חייא לאיתחזויי ליה א״ל עייא מי קורא לך בחוץ ידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומין

ביום תלתין שלח ליה תא הדר שלח ליה דלא ליתי

מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר מקצת היום ככולו ולבסוף סבר לא אמרינן מקצת היום ככולו

לסוף אתא א״ל אמאי אתית א״ל דשלח לי מר דליתי והא שלחי לך דלא תיתי א״ל זה ראיתי וזה לא ראיתי קרי עליה (משלי טז, ז) ברצות ה׳ דרכי איש גם אויביו ישלים אתו

מ״ט עבד מר הכי א״ל דכתיב (משלי א, כ) חכמות בחוץ תרונה א״ל אם קרית לא שנית ואם שנית לא שילשת ואם שילשת לא פירשו לך

חכמות בחוץ תרונה כדרבא דאמר רבא כל העוסק בתורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ

והא כתיב (ישעיהו מח, טז) לא מראש בסתר דברתי ההוא ביומי דכלה

ור׳ חייא האי חמוקי ירכיך מאי עביד לה מוקי לה בצדקה ובגמילות חסדים

אלמא נזיפה דידהו תלתין יומין נזיפת נשיא שאני

ונזיפה דידן כמה הוי חד יומא כי הא דשמואל ומר עוקבא כי הוו יתבי גרס שמעתא הוה יתיב מר עוקבא קמיה דשמואל ברחוק ד׳ אמות וכי הוו יתבי בדינא הוה יתיב שמואל קמיה דמר עוקבא ברחוק ד׳ אמות והוו חייקי ליה דוכתא למר עוקבא בציפתא ויתיב עילויה כי היכי דלישתמען מיליה

כל יומא הוה מלוי ליה מר עוקבא לשמואל עד אושפיזיה יומא חד איטריד בדיניה הוה אזיל שמואל בתריה כי מטא לביתיה א״ל לא נגה לך לישרי לי מר בתיגריה ידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא

ההיא איתתא דהוות יתבה בשבילא הוות פשטה כרעה וקא מניפה חושלאי והוה חליף ואזיל צורבא מרבנן ולא איכנעה מקמיה אמר כמה חציפא ההיא איתתא אתאי לקמיה דר״נ אמר לה מי שמעת שמתא מפומיה אמרה ליה לא אמר לה זילי נהוגי נזיפותא חד יומא בנפשיך

זוטרא בר טוביה הוה קפסיק סידרא קמיה דרב יהודה כי מטא להאי פסוקא (שמואל ב כג, א) ואלה דברי דוד האחרונים א״ל אחרונים מכלל דאיכא ראשונים ראשונים מאי נינהו

שתיק ולא אמר ליה ולא מידי הדר א״ל אחרונים מכלל דאיכא ראשונים ראשונים מאי היא א״ל מאי דעתך דלא ידע פירושא דהאי קרא לאו גברא רבה הוא ידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא

ודאתן עלה מיהא אחרונים מכלל דאיכא ראשונים ראשונים מאי היא (שמואל ב כב, א) וידבר דוד לה׳ את דברי השירה הזאת ביום הציל ה׳ אותו מכף כל אויביו ומכף שאול

אמר לו הקב״ה לדוד דוד שירה אתה אומר על מפלתו של שאול אלמלי אתה שאול והוא דוד איבדתי כמה דוד מפניו

היינו דכתיב (תהלים ז, א) שגיון לדוד אשר שר לה׳ על דברי כוש בן ימיני וכי כוש שמו והלא שאול שמו אלא מה כושי משונה בעורו אף שאול משונה במעשיו

כיוצא בדבר אתה אומר (במדבר יב, א) על אודות האשה הכושית אשר לקח וכי כושית שמה והלא ציפורה שמה אלא מה כושית משונה בעורה אף ציפורה משונה במעשיה כיוצא בדבר אתה אומר (ירמיהו לח, ז) וישמע עבד מלך הכושי וכי כושי שמו והלא צדקיה שמו אלא מה כושי משונה בעורו אף צדקיה משונה במעשיו

כיוצא בדבר אתה אומר (עמוס ט, ז) הלא כבני כושיים אתם לי (בית) ישראל וכי כושיים שמן והלא ישראל שמן אלא מה כושי משונה בעורו אף ישראל משונין במעשיהן מכל האומות

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן מאי דכתיב (שמואל ב כג, א) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה

(שמואל ב כג, ג) אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים מאי קאמר א״ר אבהו ה״ק אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל אני מושל באדם מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזרה ומבטלה

(שמואל ב כג, ח) אלה שמות הגבורים אשר לדוד יושב בשבת וגו׳ מאי קאמר א״ר אבהו ה״ק ואלה שמות גבורותיו של דוד

יושב בשבת בשעה שהיה יושב בישיבה לא היה יושב על גבי כרים וכסתות אלא על גבי קרקע דכל כמה דהוה רביה עירא היאירי קיים הוה מתני להו לרבנן על גבי כרים וכסתות כי נח נפשיה הוה מתני דוד לרבנן והוה יתיב על גבי קרקע אמרו ליה ליתיב מר אכרים וכסתות לא קביל עליה

תחכמוני אמר רב אמר לו הקב״ה הואיל והשפלת עצמך תהא כמוני שאני גוזר גזרה ואתה מבטלה

ראש השלישים תהא ראש לשלשת אבות הוא עדינו העצני כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ

על שמונה מאות חלל בפעם אחת שהיה זורק חץ ומפיל שמונה מאות חלל בפעם אחת והיה מתאנח על מאתים דכתיב (דברים לב, ל) איכה ירדף אחד אלף

יצתה בת קול ואמרה (מלכים א טו, ה) רק בדבר אוריה החתי

אמר רבי תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו אמר רבי יעקב בר אחא אמר ר׳ שמלאי ואמרי לה אמר ר׳ תנחום אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב הונא לחודיה

דף יז עמוד א

תלמיד שנידה לכבודו נדויו נידוי דתניא מנודה לרב מנודה לתלמיד מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב לרב הוא דאינו מנודה הא לכולי עלמא מנודה

למאי אי במילי דשמיא (משלי כא, ל) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה׳ אלא לאו לכבוד עצמו

אמר רב יוסף צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במילתא דפסיקא ליה

ההוא צורבא מרבנן דהוו סנו שומעניה א״ר יהודה היכי ליעביד לשמתיה צריכי ליה רבנן לא לשמתיה קא מיתחיל שמא דשמיא

א״ל לרבב״ח מידי שמיע לך בהא א״ל הכי א״ר יוחנן מאי דכתיב (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה׳ צבאות הוא אם דומה הרב למלאך ה׳ יבקשו תורה מפיו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו

שמתיה רב יהודה לסוף איחלש רב יהודה אתו רבנן לשיולי ביה ואתא איהו נמי בהדייהו כד חזייה רב יהודה חייך

אמר ליה לא מסתייך דשמתיה לההוא גברא אלא אחוכי נמי חייך בי א״ל לאו בדידך מחייכנא אלא דכי אזלינא להההוא עלמא בדיחא דעתאי דאפילו לגברא כוותך לא חניפי ליה

נח נפשיה דרב יהודה אתא לבי מדרשא אמר להו שרו לי אמרו ליה רבנן גברא דחשיב כרב יהודה ליכא הכא דלישרי לך אלא זיל לגביה דר׳ יהודה נשיאה דלישרי לך אזל לקמיה א״ל לר׳ אמי פוק עיין בדיניה אי מיבעי למישרא ליה שרי ליה

עיין ר׳ אמי בדיניה סבר למישרא ליה עמד ר׳ שמואל בר נחמני על רגליו ואמר ומה שפחה של בית רבי לא נהגו חכמים קלות ראש בנידויה שלש שנים יהודה חבירינו על אחת כמה וכמה

א״ר זירא מאי דקמן דאתא האידנא האי סבא בבי מדרשא דהא כמה שני לא אתא ש״מ לא מיבעי למישרא ליה לא שרא ליה נפק כי קא בכי ואזיל

אתא זיבורא וטרקיה אאמתיה ושכיב עיילוהו למערתא דחסידי ולא קיבלוהו עיילוהו למערתא דדייני וקיבלוהו

מ״ט דעבד כר׳ אילעאי דתניא ר׳ אילעאי אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא

שפחה של בית רבי מאי היא דאמתא דבי רבי חזיתיה להוא גברא דהוה מחי לבנו גדול אמרה ליהוי ההוא גברא בשמתא דקעבר משום (ויקרא יט, יד) ולפני עור לא תתן מכשול דתניא ולפני עור לא תתן מכשול במכה לבנו גדול הכתוב מדבר

ריש לקיש הוה מנטר פרדיסא אתא ההוא גברא וקאכיל תאיני רמא ביה קלא ולא אשגח ביה אמר ליהוי ההוא גברא בשמתא א״ל אדרבה ליהוי ההוא גברא בשמתא אם ממון נתחייבתי לך נידוי מי נתחייבתי לך

אתא לבי מדרשא א״ל שלו נידוי שלך אינו נידוי

ומאי תקנתיה זיל לגביה דלישרי לך לא ידענא ליה אמרו ליה זיל לגבי נשיאה דלישרי לך דתניא נידוהו ואינו יודע מי נידהו ילך אצל נשיא ויתיר לו נדויו

אמר רב הונא באושא התקינו אב בית דין שסרח אין מנדין אותו אלא אומר לו (מלכים ב יד, י) הכבד ושב בביתך חזור וסרח מנדין אותו מפני חילול השם

ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש תלמיד חכם שסרח אין מנדין אותו בפרהסיא שנאמר (הושע ד, ה) וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה כסהו כלילה

מר זוטרא חסידא כי מיחייב צורבא מרבנן שמתא ברישא משמית נפשיה והדר משמית לדידיה כי הוה עייל באושפיזיה שרי ליה לנפשיה והדר שרי ליה לדידיה

אמר רב גידל אמר רב ת״ח מנדה לעצמו ומיפר לעצמו אמר רב פפא תיתי לי דלא שמיתי צורבא מרבנן מעולם אלא כי קא מיחייב צורבא מרבנן שמתא היכי עביד כי הא דבמערבא מימנו אנגידא דצורבא מרבנן ולא מימנו אשמתא

מאי שמתא אמר רב שם מיתה ושמואל אמר שממה יהיה ומהניא ביה כי טיחיא בתנורא

ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש כשם שנכנסת במאתים וארבעים ושמונה איברים כך כשהיא יוצאה יוצאה ממאתים וארבעים ושמונה איברים

כשהיא נכנסת דכתיב (יהושע ו, יז) והיתה העיר חרם חרם בגימטריא מאתים וארבעים ושמונה הוו כשהיא יוצאה דכתיב (חבקוק ג, ב) ברוגז רחם תזכור רחם בגימטריא הכי הוו

אמר רב יוסף שדי שמתא אגנובתא דכלבא ואיהי דידה עבדה דההוא כלבא דהוה אכיל מסאני דרבנן ולא הוו קא ידעי מנו ושמתו ליה איתלי ביה נורא בגנובתיה ואכלתיה

ההוא אלמא דהוה קא מצער ליה להוא צורבא מרבנן אתא לקמיה דרב יוסף א״ל זיל שמתיה א״ל מסתפינא מיניה

אמר ליה שקילי פתיחא עליה כל שכן דמסתפינא מיניה א״ל שקליה אחתיה בכדא

דף יז עמוד ב

ואחתיה בי קברי וקרי ביה אלפא שפורי בארבעין יומין אזיל עביד הכי פקע כדא ומית אלמא מאי שפורי שנפרעין ממנו

מאי תברא אמר רב יצחק בריה דרב יהודה תברי בתי רמי דתניא אמר רבן שמעון בן גמליאל כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני:

והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו: בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא בשלא היה להם פנאי או דלמא אף בשהיה להם פנאי

אמר ליה תנינא כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד בשלא היה להם פנאי אבל היה להם פנאי אסורים

נזיר ומצורע אע״פ שהיה להם פנאי מותרים שלא ישהו קרבנותיהן

תנא הכהן והאבל מותרין בגילוח האי אבל היכי דמי אילימא שחל שמיני שלו בערב הרגל איבעי ליה לגלוחי בערב הרגל אלא שחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל

איבעי ליה לגלוחי ערב שבת דאמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא הלכה כאבא שאול ומודים חכמים לאבא שאול בשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר לגלח בערב שבת

לא צריכא שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל

תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר מקצת היום ככולו ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן וכיון דשבת הוי אנוס הוא

תנא דידן סבר לה כרבנן דאמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו ואכתי לא שלים אבילות דשבעה

האי כהן היכי דמי אילימא דשלים משמרתו ערב הרגל איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל

לא צריכא דשלים משמרתו ברגל תנא דידן סבר כיון דתנן בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים כמאן דלא שלים משמרתו ברגל דמי ותנא ברא סבר אע״ג דשייך בהנך משמרות משמרתיה מיהא שלימא ליה

תנו רבנן כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן

והתניא אסורים אמר רב חסדא אמר רב שילא כי תניא הכא מותרין בשתכפוהו אבליו

אי בשתכפוהו אבליו מאי איריא כל אלו שאמרו אפי׳ כולי עלמא נמי דתניא תכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער ומכבס כסותו במים

הא אתמר עלה אמר רב חסדא בתער ולא במספרים במים ולא בנתר ולא באהל אמר רב חסדא זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת

ת״ר כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אסור ליטול צפורנים במועד דברי ר׳ יהודה ורבי יוסי מתיר

וכשם שאמרו אבל אסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפורנים בימי אבלו דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר

אמר עולא הלכה כרבי יהודה באבל והלכה כרבי יוסי במועד שמואל אמר

דף יח עמוד א

הלכה כרבי יוסי במועד ובאבל דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל

פנחס אחוה דמר שמואל איתרע ביה מילתא על שמואל למישאל טעמא מיניה חזנהו לטופרי דהוו נפישן אמר ליה אמאי לא שקלת להו אמר ליה אי בדידיה הוה מי מזלזלת ביה כולי האי

הואי (קהלת י, ה) כשגגה שיוצא מלפני השליט ואיתרע ביה מילתא בשמואל על פנחס אחוה למישאל טעמא מיניה שקלינהו לטופריה חבטינהו לאפיה אמר ליה לית לך ברית כרותה לשפתים

דאמר ר׳ יוחנן מנין שברית כרותה לשפתים שנאמר (בראשית כב, ה) ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם ואיסתייעא מלתא דהדור תרוייהו

סבור מיניה דיד אין דרגל לא אמר רב ענן בר תחליפא לדידי מפרשא לי מיניה דשמואל לא שנא דיד ולא שנא דרגל

אמר רב חייא בר אשי אמר רב ובגנוסטרא אסור אמר רב שמן בר אבא הוה קאימנא קמיה דר׳ יוחנן בי מדרשא בחולו של מועד ושקלינהו לטופריה בשיניה וזרקינהו

שמע מינה תלת שמע מינה מותר ליטול צפרנים בחולו של מועד ושמע מינה אין בהן משום מיאוס ושמע מינה מותר לזורקן

איני והתניא שלשה דברים נאמרו בצפרנים הקוברן צדיק שורפן חסיד זורקן רשע טעמא מאי שמא תעבור עליהן אשה עוברה ותפיל

אשה בי מדרשא לא שכיחא וכי תימא זימנין דמיכנשי להו ושדי להו אבראי כיון דאשתני אשתני

אמר רב יהודה אמר רב זוג בא מחמתן לפני רבי ומר זוטרא מתני זוג בא מחמתן לפני רבי ובקשו ממנו צפרנים והתיר להם ואם בקשו ממנו שפה התיר להם ושמואל אמר אף בקשו ממנו שפה והתיר להם

אמר אביטול ספרא משמיה דרב (פפא) שפה מזוית לזוית אמר רבי אמי ובשפה המעכבת א״ר נחמן בר יצחק לדידי כשפה המעכבת דמי לי

ואמר אביטול ספרא משמיה דרב (פפא) פרעה שהיה בימי משה הוא אמה וזקנו אמה ופרמשתקו אמה וזרת לקיים מה שנאמר (דניאל ד, יד) ושפל אנשים יקים עליה

ואמר אביטול ספרא משמיה דרב (פפא) פרעה שהיה בימי משה אמגושי היה שנאמר (שמות ז, טו) הנה יוצא המימה וגו׳:

ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים: אמר רב אסי א״ר יוחנן מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד

מתיב ר׳ ירמיה אלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים כו׳ הני אין מי שאין לו אלא חלוק אחד לא

אמר ליה ר׳ יעקב לר׳ ירמיה אסברה לך מתני׳ אע״ג דאית ליה תרי ומטנפי

שלח רב יצחק בר יעקב בר גיורי משמיה דר׳ יוחנן כלי פשתן מותר לכבסן בחולו של מועד מתיב רבא מטפחות הידים מטפחות

דף יח עמוד ב

הספרים הני אין כלי פשתן לא

אמר ליה אביי מתני׳ אפילו דשאר מיני אמר בר הידיא לדידי חזי לי ימה של טבריה דמפקי לה משיכלי דמני כיתנא בחולא דמועדא

מתקיף לה אביי מאן לימא לן דברצון חכמים עבדי דלמא שלא ברצון חכמים עבדי:

מתני׳ ואלו כותבין במועד קדושי נשים וגיטין ושוברין דייתיקי מתנה ופרוזבולין איגרות שום ואיגרות מזון

שטרי חליצה ומיאונים ושטרי בירורין גזרות בית דין ואיגרות של רשות:

גמ׳ אמר שמואל מותר לארס אשה בחולו של מועד שמא יקדמנו אחר לימא מסייע ליה ואלו כותבין במועד קדושי נשים

מאי לאו שטרי קדושין ממש לא שטרי פסיקתא וכדרב גידל אמר רב

דאמר רב גידל אמר רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך כמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו וקדשו קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה

לימא מסייע ליה אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו הא לארס שרי

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא לארס דלא קעביד מצוה אלא אפילו לישא נמי דקא עביד מצוה אסור

תא שמע דתנא דבי שמואל מארסין אבל לא כונסין ואין עושין סעודת אירוסין ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו ש״מ

ומי אמר שמואל שמא יקדמנו אחר והאמר רב יהודה אמר שמואל בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני

אלא שמא יקדמנו אחר ברחמים

כי הא דרבא שמעיה להההוא גברא דבעי רחמי ואמר תזדמן לי פלניתא א״ל לא תיבעי רחמי הכי אי חזיא לך לא אזלא מינך ואי לא כפרת בה׳ בתר הכי שמעיה דקאמר או איהו לימות מקמה או איהי תמות מקמיה א״ל לאו אמינא לך לא תיבעי עלה דמילתא

הכי אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה׳ אשה לאיש מן התורה דכתיב (בראשית כד, נ) ויען לבן ובתואל ויאמרו מה׳ יצא הדבר מן הנביאים דכתיב (שופטים יד, ד) ואביו ואמו לא ידעו כי מה׳ היא מן הכתובים דכתיב (משלי יט, יד) בית והון נחלת אבות ומה׳ אשה משכלת

ואמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי ואמרי לה במתניתא תנא א״ר ראובן בן אצטרובילי אין אדם נחשד בדבר אלא א״כ עשאו ואם לא עשה כולו עשה מקצתו ואם לא עשה מקצתו הרהר בלבו לעשותו ואם לא הרהר בלבו לעשותו ראה אחרים שעשו ושמח

מתיב רבי יעקב (מלכים ב יז, ט) ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה׳ אלהיהם התם להכעיס הוא דעבוד

תא שמע (תהלים קו, טז) ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה׳ רב שמואל בר יצחק אמר מלמד שכל אחד קינא לאשתו ממשה התם משום שנאה הוא דעבוד

ת״ש אמר רבי יוסי יהא חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין בו ואמר רב פפא לדידי חשדון ולא הוה בי

לא קשיא הא בקלא דפסיק הא בקלא דלא פסיק וקלא דלא פסיק עד כמה אמר אביי אמרה לי אם דומי דמתא יומא ופלגא

והני מילי דלא פסק ביני ביני אבל פסק ביני ביני לית לן בה וכי פסק ביני ביני לא אמרן אלא דלא פסק מחמת יראה אבל פסק מחמת יראה לא

ולא אמרן אלא דלא הדר נבט אבל הדר נבט לא ולא אמרן אלא דלית ליה אויבים אבל אית ליה אויבים אויבים הוא דאפקוה לקלא:

מתני׳ אין כותבין שטרי חוב במועד ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב

אין כותבין ספרים תפילין ומזוזות במועד ואין מגיהין אות אחת אפילו בספר עזרא רבי יהודה אומר כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו

דף יט עמוד א

וטווה על יריכו תכלת לציציתו:

גמ׳ ת״ר כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו וטווה על יריכו תכלת לציציתו ולאחרים בטובה דברי רבי מאיר ר׳ יהודה אומר מערים ומוכר את שלו וחוזר וכותב לעצמו ר׳ יוסי אומר כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו

אורי ליה רב לרב חננאל ואמרי לה רבה בר בר חנה לרב חננאל הלכה כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו:

וטווה על יריכו תכלת: ת״ר טווה אדם על יריכו תכלת לציציתו אבל לא באבן דברי ר׳ אליעזר וחכמים אומרים אף באבן ר׳ יהודה אומר משמו באבן אבל לא בפלך וחכמים אומרים בין באבן בין בפלך

אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן הלכה בין באבן בין בפלך והלכה כותב כדרכו ומוכר כדי פרנסתו:

מתני׳ הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזרת שבעה שמונה בטלו הימנו גזרת שלשים

מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת רגלים מפסיקין ואינן עולין

ר׳ אליעזר אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת

רבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכפורים כרגלים וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא עצרת כרגלים ראש השנה ויוה״כ כשבת:

גמ׳ אמר רב גזרת בטלו ימים לא בטלו וכן א״ר הונא גזרת בטלו ימים לא בטלו ורב ששת אמר אפילו ימים נמי בטלו

מ״ט ימים לא בטלו שאם לא גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל

דף יט עמוד ב

והתניא הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזרת שבעה שמונה ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזרת שלשים ומגלח ערב הרגל אם לא גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל

אבא שאול אומר מותר לגלח אחר הרגל שכשם שמצות שלשה מבטלת גזרת שבעה כך מצות שבעה מבטלת גזרת שלשים

שבעה והאנן שמונה תנן קסבר אבא שאול מקצת היום ככולו ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן אמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא הלכה כאבא שאול

ומודים חכמים לאבא שאול כשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר לגלח בערב שבת

כמאן אזלא הא דאמר רב עמרם אמר רב אבל כיון שעמדו מנחמין מאצלו מותר ברחיצה כמאן כאבא שאול

אמר אביי הלכה כאבא שאול ביום שבעה ומודים חכמים לאבא שאול ביום שלשים דאמרינן מקצת היום ככולו

רבא אמר הלכה כאבא שאול ביום שלשים ואין הלכה כאבא שאול ביום שבעה ונהרדעי אמרי הלכה כאבא שאול בזו ובזו דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל

שלשים יום מנלן יליף פרע פרע מנזיר כתיב הכא (ויקרא י, ו) ראשיכם אל תפרעו וכתיב התם (במדבר ו, ה) גדל פרע שער ראשו מה להלן שלשים אף כאן שלשים

והתם מנלן אמר רב מתנה סתם נזירות שלשים יום מאי טעמא אמר קרא (במדבר ו, ה) קדוש יהיה יהיה בגימטריא תלתין הוו

אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכל מודין כשחל שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברחיצה עד הערב

אמר רב נחמיה בריה דרב יהושע אשכחתינהו לרב פפי ולרב פפא דיתבי וקאמרי הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע איכא דאמרי אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף אשכחתינהו לרב פפי ולרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע דיתבי וקאמרי הכל מודים שאם חל שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברחיצה עד הערב

בעא מיניה אביי (מרבא) קברו ברגל רגל עולה לו למנין שלשים או אין רגל עולה לו למנין שלשים למנין שבעה לא קמיבעיא לי דלא נהגא מצות שבעה ברגל כי קא מיבעיא לי למנין שלשים דקא נהגא מצות שלשים ברגל מאי

א״ל אינו עולה איתיביה הקובר את מתו שני ימים קודם הרגל מונה חמשה ימים אחר הרגל ומלאכתו נעשית ע״י אחרים ועבדיו ושפחותיו עושים בצינעא בתוך ביתו ואין רבים מתעסקין עמו

דף כ עמוד א

שכבר נתעסקו בו ברגל כללו של דבר כל שהוא משום אבל רגל מפסיקו וכל שהוא משום עסקי רבים אין רגל מפסיקו

קברו שלשה ימים בסוף הרגל מונה שבעה אחר הרגל ארבעה ימים הראשונים רבים מתעסקין בו שלשה ימים האחרונים אין רבים מתעסקין בו שכבר נתעסקו ברגל ורגל עולה לו

מאי לאו אסיפא לא אריישא

איתיביה רגל עולה לו למנין שלשים כיצד קברו בתחילת הרגל מונה שבעה אחר הרגל ומלאכתו נעשית על ידי אחרים ועבדיו ושפחותיו עושין בצנעא בתוך ביתו ואין רבים מתעסקין בו שכבר נתעסקו בו ברגל ורגל עולה לו תיובתא

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו קברו ברגל וכן אורי ליה ר׳ אלעזר לרבי פדת בריה אפילו קברו ברגל

ת״ר קיים כפיית המטה שלשה ימים קודם הרגל אינו צריך לכפותה אחר הרגל דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אפי׳ יום אחד ואפי׳ שעה אחת

א״ר אלעזר בר׳ שמעון הן הן דברי ב״ש הן הן דברי בית הלל שבית שמאי אומרים שלשה ימים וב״ה אומרים אפי׳ יום אחד

אמר רב הונא אמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן ואמרי לה אמר (ליה) ר׳ יוחנן לר׳ חייא בר אבא ולרב הונא אפי׳ יום אחד אפי׳ שעה אחת רבא אמר הלכה כתנא דידן דאמר שלשה

רבינא איקלע לסורא דפרת א״ל רב חביבא לרבינא הלכתא מאי אמר ליה אפי׳ יום אחד ואפילו שעה אחת

יתיב רבי חייא בר אבא ורבי אמי ור׳ יצחק נפחא אקילעא דרבי יצחק בן אלעזר נפק מילתא מביניהו מנין לאבילות שבעה דכתיב (עמוס ח, י) והפכתי חגיכם לאבל מה חג שבעה אף אבילות שבעה

ואימא עצרת דחד יומא ההוא מיבעי ליה לכדריש לקיש דאמר ר״ל משום ר׳ יהודה נשיאה מנין לשמועה רחוקה שאינה נוהגת אלא יום אחד דכתיב והפכתי חגיכם לאבל ואשכחן עצרת דאיקרי חד יומא חג

ת״ר שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד איזו היא קרובה ואיזו היא רחוקה קרובה בתוך שלשים רחוקה לאחר שלשים דברי ר״ע וחכמים אומרים אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן כל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורבים מחמירין הלכה כרבים חוץ מזו שאע״פ שרבי עקיבא מקיל וחכמים מחמירין הלכה כרבי עקיבא דאמר שמואל הלכה כדברי המקיל באבל

רב חנינא אתיא ליה שמועה דאבוה מבי חוזאי אתא לקמיה דרב חסדא אמר ליה שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד רב נתן בר אמי אתא ליה שמועה דאימיה מבי חוזאי אתא לקמיה דרבא אמר ליה הרי אמרו שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד בלבד

איתיביה במה דברים אמורים בחמשה מתי מצוה אבל על אביו ועל אמו שבעה ושלשים

אמר ליה יחידאה היא ולא סבירא לן כוותיה דתניא מעשה ומת אביו של רבי צדוק בגינזק והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל את אלישע בן אבויה וזקנים שעמו ואמרו נהוג שבעה ושלשים וכשמת בנו של רבי אחייה בגולה ישב עליו שבעה ושלשים

איני והא רב בר אחוה דרבי חייא דהוא בר אחתיה דר׳ חייא כי סליק להתם אמר ליה אבא קיים

דף כ עמוד ב

אמר ליה אימא קיימת אמר ליה אימא קיימת א״ל אבא קיים אמר ליה לשמעיה חלוץ לי מנעלי והולך אחרי כלי לבית המרחץ

שמע מינה תלת שמע מינה אבל אסור בנעילת הסנדל ושמע מינה שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד ושמע מינה מקצת היום ככולו

רבי חייא לחוד רבי אחייה לחוד

אמר רבי יוסי בר אבין שמע שמועה קרובה ברגל ולמוצאי הרגל נעשית רחוקה עולה לו ואינו נוהג אלא יום אחד תני רבי אדא דמן קסרי קמיה דר׳ יוחנן שמע שמועה קרובה בשבת ולמוצאי שבת נעשית רחוקה אינו נוהג אלא יום אחד

קורע או אינו קורע רבי מני אמר אינו קורע רבי חנינא אמר קורע אמר ליה רבי מני לר׳ חנינא בשלמא לדידי דאמינא אינו קורע היינו דלא איכא אבילות שבעה אלא לדידך דאמרת קורע קריעה בלא שבעה מי איכא

ולא והתניא איסי אבוה דרבי זירא ואמרי לה אחוה דרבי זירא קמיה דר׳ זירא מי שאין לו חלוק לקרוע ונזדמן לו בתוך שבעה קורע לאחר שבעה אינו קורע

עני ר׳ זירא בתריה במה דברים אמורים בחמשה מתי מצוה אבל על אביו ועל אמו קורע והולך

כי תניא ההיא לכבוד אביו ואמו

ת״ר כל האמור בפרשת כהנים שכהן מיטמא להן אבל מתאבל עליהן ואלו הן אשתו אביו ואמו אחיו ואחותו בנו ובתו הוסיפו עליהן אחיו ואחותו הבתולה מאמו ואחותו נשואה בין מאביו בין מאמו

וכשם שמתאבל עליהם כך מתאבל על שניים שלהם דברי ר״ע רבי שמעון בן אלעזר אומר אינו מתאבל אלא על בן בנו ועל אבי אביו וחכ״א כל שמתאבל עליו מתאבל עמו

חכמים היינו תנא קמא איכא בינייהו עמו בבית כי הא דאמר ליה רב לחייא בריה וכן א״ל רב הונא לרבה בריה באפה נהוג אבילותא בלא אפה לא תינהוג אבילותא

מר עוקבא שכיב ליה בר חמוה סבר למיתב עליה שבעה ושלשים על רב הונא לגביה אשכחיה אמר ליה צודנייתא בעית למיכל לא אמרו לכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו

דתניא מי שמת חמיו או חמותו אינו רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתו ונוהג עמה אבילות וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה רשאה להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתה ונוהגת עמו אבילות

ותניא אידך אף על פי שאמרו אינו רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת באמת אמרו מוזגת לו את הכוס ומצעת לו מטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו קשיין אהדדי

אלא לאו שמע מינה כאן בחמיו וחמותו כאן בשאר קרובים שמע מינה תניא נמי הכי לא אמרו לכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו בלבד

אמימר שכיב ליה בר בריה קרע עילויה אתא בריה קרע באפיה אידכר דמיושב קרע קם קרע מעומד

אמר ליה רב אשי לאמימר קריעה דמעומד מנלן דכתיב (איוב א, כ) ויקם איוב ויקרע את מעילו

דף כא עמוד א

אלא מעתה (דברים כה, ח) ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה ה״נ והא תניא בין יושב בין עומד בין מוטה

א״ל התם לא כתיב ויעמד ויאמר הכא כתיב ויקם ויקרע

אמר רמי בר חמא מנין לקריעה שהיא מעומד שנאמר (איוב א, כ) ויקם איוב ויקרע דלמא מילתא יתירתא הוא דעבד דאי לא תימא הכי (איוב א, כ) ויגז את ראשו ה״נ

אלא מהכא (שמואל ב יג, לא) ויקם המלך ויקרע את בגדיו ודלמא מילתא יתירתא עביד דאי לא תימא הכי (שמואל ב יג, לא) וישכב ארצה ה״נ

והתניא ישב על גבי מטה על גבי כסא על גבי אודייני (גדולה ע״ג קרקע מכולן) לא יצא ידי חובתו וא״ר יוחנן שלא קיים כפיית המטה

א״ל כעין ארצה

ת״ר (ואלו) דברים שאבל אסור בהן אסור במלאכה וברחיצה ובסיכה ובתשמיש המטה ובנעילת הסנדל ואסור לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במשנה במדרש ובהלכות ובהש״ס ובאגדות ואם היו רבים צריכין לו אינו נמנע ומעשה ומת בנו של ר׳ יוסי בציפורי ונכנס לבית המדרש ודרש כל היום כולו

רבה בר בר חנה איתרעא ביה מילתא סבר דלא למיפק לפירקא א״ל ר׳ חנינא אם היו רבים צריכין לו אינו נמנע סבר לאוקמי אמורא עליה א״ל רב תניא ובלבד שלא יעמיד תורגמן

ואלא היכי עביד כי הא דתניא מעשה ומת בנו של ר׳ יהודה בר אילעאי ונכנס לבית המדרש ונכנס ר׳ חנניה בן עקביא וישב בצדו ולחש הוא לר׳ חנניה בן עקביא ור׳ חנניה בן עקביא לתורגמן ותורגמן השמיע לרבים

ת״ר אבל ג׳ ימים הראשונים אסור להניח תפילין משלישי ואילך ושלישי בכלל מותר להניח תפילין ואם באו פנים חדשות אינו חולץ דברי ר״א ר׳ יהושע אומר אבל ב׳ ימים הראשונים אסור להניח תפילין משני ושני בכלל מותר להניח תפילין ואם באו פנים חדשות חולץ

אמר רב מתנה מאי טעמא דר״א דכתיב (דברים לד, ח) ויתמו ימי בכי אבל משה אמר רב עינא מ״ט דר׳ יהושע דכתיב (עמוס ח, י) ואחריתה כיום מר

ורבי יהושע נמי הא כתיב ויתמו ימי וגו׳ אמר לך שאני משה דתקיף אבליה ור״א נמי הא כתיב ואחריתה כיום מר עיקר מרירא חד יומא הוא

אמר עולא הלכה כר״א בחליצה והלכה כר׳ יהושע בהנחה

איבעיא להו בשני לעולא חולץ או אינו חולץ

ת״ש אמר עולא חולץ ומניח אפי׳ מאה פעמים תניא נמי הכי יהודה בן תימא אומר חולץ ומניח אפי׳ מאה פעמים

רבא אמר כיון שהניח שוב אינו חולץ והא רבא הוא דאמר הלכה כתנא דידן דאמר שלשה

דף כא עמוד ב

מצוה שאני

ת״ר אבל ג׳ ימים הראשונים אסור במלאכה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה מכאן ואילך עושה בצינעא בתוך ביתו והאשה טווה בפלך בתוך ביתה

ת״ר אבל ג׳ ימים הראשונים אינו הולך לבית האבל מכאן ואילך הולך ואינו יושב במקום המנחמין אלא במקום המתנחמין

תנו רבנן אבל ג׳ ימים הראשונים אסור בשאילת שלום משלשה ועד שבעה משיב ואינו שואל מכאן ואילך שואל ומשיב כדרכו

שלשה ימים הראשונים אסור בשאילת שלום והתניא מעשה ומתו בניו של ר״ע נכנסו כל ישראל והספידום הספד גדול

בשעת פטירתן עמד ר״ע על ספסל גדול ואמר אחינו בית ישראל שמעו אפי׳ שני בנים חתנים מנוחם הוא בשביל כבוד שעשיתם ואם בשביל עקיבא באתם הרי כמה עקיבא בשוק אלא כך אמרתם (תהלים לז, לא) תורת אלהיו בלבו וכ״ש ששכרכם כפול לכו לבתיכם לשלום

כבוד רבים שאני

מג׳ ועד ז׳ משיב ואינו שואל מכאן ואילך שואל ומשיב כדרכו

ורמינהו המוצא את חבירו אבל בתוך ל׳ יום מדבר עמו תנחומין ואינו שואל בשלומו לאחר ל׳ יום שואל בשלומו ואינו מדבר עמו תנחומין

מתה אשתו ונשא אשה אחרת אינו רשאי ליכנס לביתו לדבר עמו תנחומין מצאו בשוק אומר לו בשפה רפה ובכובד ראש

אמר רב אידי בר אבין הוא שואל בשלום אחרים שאחרים שרויין בשלום אחרים אין שואלין בשלומו שהוא אינו שרוי בשלום

והא מדקתני משיב מכלל דשיילינן ליה דלא ידעי

אי הכי התם נמי התם מודע להו ולא מהדר להו הכא לא צריך לאודועינהו

ורמינהו המוצא את חברו אבל בתוך י״ב חדש מדבר עמו תנחומין ואינו שואל בשלומו לאחר י״ב חדש שואל בשלומו ואינו מדבר עמו תנחומין אבל מדבר עמו מן הצד

א״ר מאיר המוצא את חברו אבל לאחר י״ב חדש ומדבר עמו תנחומין למה הוא דומה לאדם שנשברה רגלו וחיתה מצאו רופא ואמר לו כלך אצלי שאני שוברה וארפאנה כדי שתדע שסממנין שלי יפין

לא קשיא הא באביו ואמו הא בשאר קרובים

התם נמי ידבר עמו תנחומין מן הצד אין ה״נ ומאי אינו מדבר עמו תנחומין כדרכו אבל מדבר עמו מן הצד

ת״ר אבל ג׳ ימים הראשונים בא ממקום קרוב מונה עמהן בא ממקום רחוק מונה לעצמו מכאן ואילך אפי׳ בא ממקום קרוב מונה לעצמו ר״ש אומר אפי׳ בא ביום השביעי ממקום קרוב מונה עמהן

אמר מר ג׳ ימים הראשונים בא ממקום קרוב מונה עמהן א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן והוא שיש גדול הבית בבית

איבעיא להו

דף כב עמוד א

הלך גדול הבית לבית הקברות מהו

תא שמע דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אפילו הלך גדול הבית לבית הקברות מונה עמהן מונה והתניא מונה לעצמו

לא קשיא הא דאתא בגו תלתא והא דלא אתא בגו תלתא כי הא דאמר להו רב לבני הצלפוני דאתו בגו תלתא לימנו בהדייכו דלא אתו בגו תלתא לימנו לנפשיהו

אמר להו רבא לבני מחוזא אתון דלא אזליתו בתר ערסא מכי מהדריתו אפייכו מבבא דאבולא אתחילו מנו:

ר״ש אומר אפילו בא ביום השביעי ממקום קרוב מונה עמהן: א״ר חייא בר גמדא א״ר יוסי בן שאול אמר רבי והוא שבא ומצא מנחמין אצלו

בעי רב ענן ננערו לעמוד ולא עמדו מהו תיקו

גמירי חבריה דר׳ אבא בר חייא מר׳ אבא ומנו ר׳ זירא ואמרי לה חבריה דר׳ זירא מרבי זירא ומנו ר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן הלכה כרבי שמעון בן גמליאל בטריפות והלכה כרבי שמעון באבל

כרבי שמעון באבל הא דאמרן כרשב״ג בטריפות דתנן בני מעים שניקבו וליחה סותמתן כשרה דברי רשב״ג

מאי ליחה אמר רב כהנא שירקא דמעיא דנפיק אגב דוחקא אמר מאן דהוא איזכי ואסיק ואגמרא לשמעתא מפומיה דמריה

כי סליק אשכחיה לר׳ אבא בריה דרבי חייא בר אבא א״ל אמר מר הלכה כרשב״ג בטריפות א״ל אנא אין הלכה אמרי

כר״ש באבל מאי א״ל פלוגתא נינהו דאיתמר רב חסדא אמר הלכה וכן א״ר יוחנן הלכה ר״נ אמר אין הלכה

ואין הלכה כרשב״ג בטריפות והלכה כר״ש באבל דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל

על כל המתים כולן מדחה מטתו הרי זה משובח על אביו ועל אמו הרי זה מגונה היה ערב שבת או ערב יום טוב הרי זה משובח שאינו עושה אלא לכבוד אביו ואמו

על כל המתים כולן רצה ממעט בעסקו רצה אינו

דף כב עמוד ב

ממעט על אביו ועל אמו ממעט

על כל המתים כולן רצה חולץ רצה אינו חולץ על אביו ועל אמו חולץ

ומעשה בגדול הדור אחד שמת אביו וביקש לחלוץ וביקש גדול הדור אחר שעמו לחלוץ ונמנע ולא חלץ

אמר אביי גדול הדור רבי גדול הדור שעמו ר׳ יעקב בר אחא ואיכא דאמרי גדול הדור ר׳ יעקב בר אחא גדול הדור שעמו רבי

בשלמא למ״ד גדול הדור שעמו רבי היינו דנמנע ולא חלץ

אלא למ״ד רבי יעקב בר אחא אמאי נמנע ולא חלץ רשב״ג נשיא הוה וכולי עלמא מיחייבי למיחלץ קשיא

על כל המתים כולן מסתפר לאחר ל׳ יום על אביו ועל אמו עד שיגערו בו חבריו על כל המתים כולן נכנס לבית השמחה לאחר ל׳ יום על אביו ועל אמו לאחר י״ב חדש

אמר רבה בר בר חנה ולשמחת מריעות מיתיבי ולשמחה ולמריעות ל׳ יום קשיא

אמימר מתני הכי אמר רבה בר בר חנה ולשמחת מריעות מותר ליכנס לאלתר והא תניא לשמחה שלשים ולמריעות שלשים

ל״ק הא באריסותא הא בפורענותא

על כל המתים כולן קורע טפח על אביו ועל אמו עד שיגלה את לבו א״ר אבהו מאי קרא (שמואל ב א, יא) ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם ואין אחיזה פחות מטפח

על כל המתים כולן אפילו לבוש עשרה חלוקין אינו קורע אלא עליון על אביו ועל אמו קורע את כולן ואפיקרסותו אינה מעכבת

אחד האיש ואחד אשה ר״ש בן אלעזר אומר האשה קורעת את התחתון ומחזירתו לאחוריה וחוזרת וקורעת את העליון

על כל המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל על אביו ועל אמו מבדיל

רבי יהודה אומר כל קריעה שאינו מבדיל קמי שפה שלו אינו אלא קרע של תיפלות אמר רבי אבהו מ״ט דר׳ יהודה דכתיב (מלכים ב ב, יב) ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים ממשמע שנאמר ויקרעם איני יודע שהן לשנים אלא שנראין קרועים כשנים

על כל המתים כולן שולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים על אביו ועל אמו שולל לאחר ל׳ ואינו מאחה לעולם והאשה שוללתו לאלתר מפני כבודה

כי אתא רבין א״ר יוחנן על כל המתים רצה קורע ביד רצה קורע בכלי על אביו ועל אמו ביד

וא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן על כל המתים כולן מבפנים על אביו ועל אמו קורע מבחוץ אמר רב חסדא וכן לנשיא

מיתיבי לא הושוו לאביו ולאמו אלא לאיחוי בלבד

מאי לאו אפילו לנשיא לא לבר מנשיא

נשיאה שכיב א״ל רב חסדא (לרב חנן בר רבא) כפי אסיתא וקום עלה ואחוי קריעה לעלמא

על חכם חולץ מימין על אב ב״ד משמאל על נשיא מכאן ומכאן

ת״ר חכם שמת בית מדרשו בטל אב ב״ד שמת כל בתי מדרשות שבעירו בטילין ונכנסין לביהכ״נ ומשנין את מקומן היושבין בצפון יושבין בדרום היושבין בדרום יושבין בצפון נשיא שמת בתי מדרשות כולן בטילין ובני הכנסת נכנסין לבית הכנסת

דף כג עמוד א

וקורין שבעה ויוצאין רבי יהושע בן קרחה אומר לא שילכו ויטיילו בשוק אלא יושבין ודומין

ואין אומרים שמועה ואגדה בבית האבל אמרו עליו על ר׳ חנניה בן גמליאל שהיה אומר שמועה ואגדה בבית האבל

ת״ר אבל שבת ראשונה אינו יוצא מפתח ביתו שניה יוצא ואינו יושב במקומו שלישית יושב במקומו ואינו מדבר רביעית הרי הוא ככל אדם

רבי יהודה אומר לא הוצרכו לומר שבת ראשונה לא יצא מפתח ביתו שהרי הכל נכנסין לביתו לנחמו אלא שניה אינו יוצא מפתח ביתו שלישית יוצא ואינו יושב במקומו רביעית יושב במקומו ואינו מדבר חמישית הרי הוא ככל אדם

ת״ר כל שלשים יום לנישואין מתה אשתו אסור לישא אשה אחרת עד שיעברו עליו שלשה רגלים רבי יהודה אומר רגל ראשון ושני אסור שלישי מותר

ואם אין לו בנים מותר לישא לאלתר משום ביטול פריה ורביה הניחה לו בנים קטנים מותר לישא לאלתר מפני פרנסתן

מעשה שמתה אשתו של יוסף הכהן ואמר לאחותה בבית הקברות לכי ופרנסי את בני אחותך ואעפ״כ לא בא עליה אלא לזמן מרובה מאי לזמן מרובה אמר רב פפא לאחר שלשים יום

ת״ר כל שלשים יום לגיהוץ אחד כלים חדשים ואחד כלים ישנים יוצאין מתוך המכבש רבי אומר לא אסרו אלא כלים חדשים בלבד רבי אלעזר בר׳ שמעון אומר לא אסרו אלא כלים חדשים לבנים בלבד

אביי נפיק בגרדא דסרבלא כרבי רבא נפיק בחימוצתא רומיתא סומקתא חדתי כרבי אלעזר בר׳ שמעון:

מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת: בני יהודה ובני גלילא הני אמרי

דף כג עמוד ב

יש אבילות בשבת והני אמרי אין אבילות בשבת

מאן דאמר יש אבילות בשבת דקתני עולה מאן דאמר. אין אבילות בשבת דקתני אינה מפסקת

אי סלקא דעתך יש אבילות בשבת השתא אבילות נהגא אפסוקי מיבעיא

ואלא הא קתני עולה איידי דקבעי למיתנא סיפא אינן עולים תנא רישא עולה

ולמאן דאמר יש אבילות בשבת הא קתני אינה מפסקת משום דקבעי למיתנא סיפא מפסיקין תנא רישא אינה מפסקת

לימא כתנאי מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר אין לו בית אחר אוכל בבית חברו אין לו בית חברו עושה לו מחיצה עשרה טפחים אין לו דבר לעשות מחיצה מחזיר פניו ואוכל

ואינו מיסב ואוכל ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין ואין מברך ואין מזמן ואין מברכין עליו ואין מזמנין עליו ופטור מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה

ובשבת מיסב ואוכל ואוכל בשר ושותה יין ומברך ומזמן ומברכין ומזמנין עליו וחייב בקריאת שמע ובתפלה ובתפילין ובכל מצות האמורות בתורה רבן גמליאל אומר מתוך שנתחייב באלו נתחייב בכולן

ואמר ר׳ יוחנן תשמיש המטה איכא בינייהו

מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר יש אבילות בשבת ומר סבר אין אבילות בשבת

ממאי דלמא עד כאן לא קאמר תנא קמא התם אלא משום דמתו מוטל לפניו אבל הכא דאין מתו מוטל לפניו לא

וע״כ לא קאמר ר״ג התם דאכתי לא חל אבילות עליה אבל הכא דחל אבילות עליה הכי נמי

דף כד עמוד א

בעא מיניה ר׳ יוחנן משמואל יש אבילות בשבת או אין אבילות בשבת אמר ליה אין אבילות בשבת

יתבי רבנן קמיה דרב פפא וקאמרי משמיה דשמואל אבל ששימש מטתו בימי אבלו חייב מיתה א״ל רב פפא אסור אתמר ומשמיה דר׳ יוחנן אתמר

ואי שמיעא לכו משמיה דשמואל הכי שמיע לכו אמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל אבל שלא פרע ושלא פירם חייב מיתה שנאמר (ויקרא י, ו) ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו וגו׳ הא אחר שלא פרע ושלא פירם חייב מיתה

אמר רפרם בר פפא תנא באבל רבתי אבל אסור לשמש מטתו בימי אבלו ומעשה באחד ששימש מטתו בימי אבלו ושמטו חזירים את גוייתו

אמר שמואל פח״ז חובה נת״ר רשות

פריעת הראש חזרת קרע לאחוריו זקיפת המטה חובה נעילת הסנדל תשמיש המטה רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות ורב אמר אף פריעת הראש רשות

ושמואל מאי שנא נעילת הסנדל דרשות דלאו כולי עלמא עבידי דסיימי מסאנייהו פריעת הראש נמי לאו כולי עלמא עבידי דמגלו רישייהו

שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע וכל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה מחוי ר״נ עד גובי דדיקנא

א״ר יעקב א״ר יוחנן לא שנו אלא שאין לו מנעלים ברגליו אבל יש לו מנעלים ברגליו מנעליו מוכיחין עליו

כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע והא אמרו ליה לשמואל נח נפשיה דרב קרע עליה תריסר מני אמר אזל גברא דהוה מסתפינא מיניה א״ל לרבי יוחנן נח נפשיה דר׳ חנינא קרע עליה תליסר אצטלי מלתא אמר אזל גברא דהוה מסתפינא מיניה

שאני רבנן דכיון דכל שעתא מדכרי שמעתייהו כשעת חימום דמי

א״ל רבין בר אדא לרבא אמר תלמידך רב עמרם תניא אבל כל שבעה קורעו לפניו ואם בא להחליף מחליף וקורע בשבת קורעו לאחוריו ואם בא להחליף מחליף ואינו קורע

כי תניא ההיא בכבוד אביו ואמו

אותן קרעין מתאחין או אין מתאחין פליגי בה אבוה דרב אושעיא ובר קפרא חד אמר אין מתאחין וחד אמר מתאחין

תסתיים דאבוה דרב אושעיא דאמר אין מתאחין דאמר רב אושעיא אין מתאחין ממאן שמיע ליה לאו מאבוה לא מבר קפרא רביה שמיע ליה

אמר רבא אבל מטייל באונקלי בתוך ביתו אביי אשכחיה לרב יוסף דפריס ליה סודרא אריסיה ואזיל ואתי בביתיה א״ל לאו סבר לה מר אין אבילות בשבת א״ל הכי א״ר יוחנן דברים שבצינעא נוהג:

ר״א אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת וכו׳: אמר רב גידל בר מנשיא אמר שמואל הלכה כר״ג

ואיכא דמתני להא דרב גידל בר מנשיא אהא כל ל׳ יום תינוק יוצא בחיק ונקבר באשה אחת ושני אנשים אבל לא באיש אחד ושתי נשים

דף כד עמוד ב

אבא שאול אומר אף באיש אחד ושתי נשים ואין עומדין עליו בשורה ואין אומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים

בן שלשים יוצא בדלוסקמא רבי יהודה אומר לא דלוסקמא הניטלת בכתף אלא הניטלת באגפיים ועומדין עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים

בן י״ב חדש יוצא במטה ר״ע אומר הוא בן שנה ואבריו כבן שתים הוא בן שתים ואבריו כבן שנה יוצא במטה

ר׳ שמעון בן אלעזר אומר היוצא במטה רבים מצהיבין עליו אינו יוצא במטה אין רבים מצהיבין עליו ר״א בן עזריה אומר ניכר לרבים רבים מתעסקים עמו אינו ניכר לרבים אין רבים מתעסקים עמו

ומה הן בהספד רבי מאיר בשם רבי ישמעאל אומר עניים בני שלש עשירים בני חמש רבי יהודה אומר משמו עניים בני חמש עשירים בני שש ובני זקנים כבני עניים

אמר רב גידל בר מנשיא אמר רב הלכה כרבי יהודה שאמר משום רבי ישמעאל

דרש ר׳ ענני בר ששון אפיתחא דבי נשיאה יום אחד לפני עצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר שמע רבי אמי ואיקפד אמר אטו דידיה היא דרבי אלעזר א״ר אושעיא היא

דרש רבי יצחק נפחא אקילעא דריש גלותא יום אחד לפני עצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר שמע רב ששת איקפד אמר אטו דידיה היא דר״א אמר ר׳ אושעיא היא

דא״ר אלעזר א״ר אושעיא מנין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה שנאמר (דברים טז, טז) בחג המצות ובחג השבועות מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה

אדבריה רב פפא לרב אויא סבא ודרש יום אחד לפני ראש השנה וראש השנה הרי כאן ארבעה עשר אמר רבינא הלכך יום אחד לפני החג וחג ושמיני שלו הרי כאן עשרים ואחד יום

רבינא איקלע לסורא דפרת א״ל רב חביבא מסורא דפרת לרבינא אמר מר יום אחד לפני ראש השנה וראש השנה הרי כאן ארבעה עשר אמר ליה אנא מסתברא כרבן גמליאל הוא דאמינא:

מתני׳ אין קורעין ולא חולצין ואין מברין אלא קרוביו של מת ואין מברין אלא על מטה זקופה:

דף כה עמוד א

גמ׳ ואפי׳ חכם והתניא חכם שמת הכל קרוביו

הכל קרוביו סלקא דעתך אלא הכל כקרוביו הכל קורעין עליו והכל חולצין עליו והכל מברין עליו ברחבה לא צריכא דלאו חכם הוא

ואי אדם כשר הוא חיובי מיחייב למיקרע דתניא מפני מה בניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים כדי שיבכה ויתאבל על אדם כשר

יבכה ויתאבל ערבונא קא שקיל מיניה אלא מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר שכל הבוכה ומתאבל על אדם כשר מוחלין לו על כל עונותיו בשביל כבוד שעשה לו דלאו אדם כשר הוא

אי דקאי התם בשעת יציאת נשמה חיובי מיחייב דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע למה זה דומה לספר תורה שנשרף שחייב לקרוע

דלא קאי התם בשעת יציאת נשמה

כי נח נפשיה דרב ספרא לא קרעו רבנן עליה אמרי לא גמרינן מיניה אמר להו אביי מי תניא הרב שמת חכם שמת תניא ועוד כל יומא שמעתתיה בפומין בבי מדרשא

סבור מה דהוה הוה אמר להו אביי תנינא חכם כל זמן שעוסקין בהספד חייבין לקרוע סבור למיקרע לאלתר אמר להו אביי תניא חכם כבודו בהספידו

כי נח נפשיה דרב הונא סבור לאותובי ספר תורה אפורייה אמר להו רב חסדא מילתא דבחייה לא סבירא ליה השתא ליקום (ליה) ליעבד ליה דאמר רב תחליפא אנא חזיתיה לרב הונא דבעי למיתב אפוריי׳ והוה מנח ספר תורה עליה וכף כדא אארעא ואותיב ספר תורה עילויה אלמא קסבר אסור לישב על גבי מטה שספר תורה מונח עליה

לא הוה נפיק פוריא מבבא סבור לשלשולי דרך גגין אמר להו רב חסדא הא גמירנא מיניה חכם כבודו דרך פתח

סבור לאשנויי מפוריא לפוריא אמר להו רב חסדא הכי גמירנא מיניה חכם כבודו במטה ראשונה דאמר רב יהודה אמר רב מנין לחכם שכבודו במטה ראשונה שנאמר (שמואל ב ו, ג) וירכיבו את ארון האלהים אל עגלה חדשה פרוס בבא ואפקוה

פתח עליה רבי אבא ראוי היה רבינו שתשרה עליו שכינה אלא שבבל גרמה ליה

מתיב רב נחמן בר חסדא ואמרי לה רב חנן בר חסדא (יחזקאל א, ג) היה היה דבר ה׳ אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים

טפח ליה אבוה בסנדליה א״ל לאו אמינא לך לא תיטרוד עלמא מאי היה שהיה כבר

כי אסקוה להתם אמרו ליה לר׳ אמי ולר׳ אסי רב הונא אתי אמרו כי הוינן התם לא הוה לן לדלויי רישין מיניה השתא אתינן הכא אתא בתרין

אמרו (ליה) ארונו בא ר׳ אמי ור׳ אסי נפוק ר׳ אילא ור׳ חנינא לא נפוק איכא דאמרי רבי אילא נפק ר׳ חנינא לא נפק

דנפק מאי טעמיה דתניא ארון העובר ממקום למקום עומדים עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים דלא נפק מאי טעמא דתניא ארון העובר ממקום למקום אין עומדין עליו בשורה ואין אומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים

קשיין אהדדי לא קשיא כאן ששלדו קיימת כאן בשאין שלדו קיימת ורב הונא שלדו קיימת הוה דלא נפק לא סיימוה קמיה

אמרי היכא נינחיה רב הונא ריבץ תורה בישראל ור׳ חייא ריבץ תורה בישראל הוה

מאן מעייל ליה אמר להו רב חגא אנא מעיילנא ליה דאוקמתיה לתלמודאי כי הוינא בר תמני סרי שנין ולא חזי לי קרי ומשמע ליה קמיה וידעי בעובדיה דיומא חד אתהפיכא ליה רצועה דתפילין ויתיב עלה ארבעין תעניתא

עייליה הוה גני יהודה מימיניה דאבוה וחזקיה משמאליה אמר ליה יהודה לחזקיה קום מדוכתיך דלאו אורח ארעא דקאים רב הונא בהדי דקאים קם בהדיה עמודא דנורא חזייה רב חגא איבעית זקפיה לארוניה ונפק אתא והאי דלא איענש ענש משום דזקפיה לארוניה דרב הונא

כי נח נפשיה דרב חסדא סבור לאותובי ספר תורה אפורייה אמר להו ר׳ יצחק מילתא דלרביה לא סבירא ליה אנן ניקום נעביד ליה

סבור דלא למישלל קרעייהו אמר להו ר׳ יצחק בר אמי חכם כיון שהחזירו פניהם מאחורי המטה שוללין

כי נח נפשי׳ דרבה בר הונא ורב המנונא אסקינהו להתם

דף כה עמוד ב

כי מטו אגישרא קמו גמלי אמר להו ההוא טייעא מאי האי אמרו ליה רבנן דקא עבדי יקרא אהדדי מר אמר מר ניעול ברישא ומר אמר מר ניעול ברישא אמר דינא הוא דרבה בר הונא ליעול ברישא חליף גמליה דרבה בר הונא נתור ככיה ושניה דההוא טייעא

פתח עליה ההוא ינוקא גזע ישישים עלה מבבל ועמו ספר מלחמות קאת וקפוד הוכפלו לראות בשוד ושבר הבא משנער קצף על עולמו וחמס ממנו נפשות ושמח בהם ככלה חדשה רוכב ערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק

כי נח נפשיה דרבינא פתח עליה ההוא ספדנא תמרים הניעו ראש על צדיק כתמר נשים לילות כימים [על משים לילות כימים]

א״ל רב אשי לבר קיפוק ההוא יומא מאי אמרת אמר ליה אמינא אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר לויתן בחכה הועלה מה יעשו דגי רקק בנחל שוטף נפלה חכה מה יעשו מי גבים

א״ל בר אבין ח״ו דחכה ושלהבת בצדיקי אמינא ומאי אמרת אמינא בכו לאבלים ולא לאבידה שהיא למנוחה ואנו לאנחה

חלש דעתיה עלייהו ואתהפוך כרעייהו ההוא יומא לא אתו לאספודיה והיינו דאמר רב אשי לא בר קיפוק חליץ ולא בר אבין חליץ

רבא כי הוה אתא לדגלת א״ל לבר אבין קום אימא מילתא קאי ואמר באו רוב שלישית במים זכור ורחם תעינו מאחריך כאשה מבעלה אל תזניחנו כאות מי מרה

(חנין יוחנן זירא אבא יעקב יוסי שמואל חייא מנחם סימן)

רבי חנין חתניה דבי נשיאה הוה לא קא הוו ליה בני בעא רחמי והוו ליה ההוא יומא דהוה ליה נח נפשיה פתח עליה ההוא ספדנא שמחה לתוגה נהפכה ששון ויגון נדבקו בעת שמחתו נאנח בעת חנינתו אבד חנינו אסיקו ליה חנן על שמיה

כי נח נפשיה דר׳ יוחנן פתח עליה ר׳ יצחק בן אלעזר קשה היום לישראל כיום בא השמש בצהרים דכתיב (עמוס ח, ט) והיה ביום ההוא והבאתי השמש בצהרים ואמר ר׳ יוחנן זה יומו של יאשיהו

כי נח נפשיה דר׳ יוחנן יתיב רבי אמי שבעה ושלשים אמר רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא רבי אמי דעבד לגרמיה הוא דעבד דהכי אמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן אפילו רבו שלימדו חכמה אינו יושב עליו אלא יום אחד

כי נח נפשיה דרבי זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ צבי גידלה שעשועיה אוי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה

כי נח נפשיה דרבי אבהו אחיתו עמודי דקסרי מיא דרבי יוסי שפעו מרזבי דציפורי דמא דרבי יעקב אתחמיאו כוכבי ביממא דר׳ אסי איעקרו כל אילניא דר׳ חייא נחיתו כיפי דנורא מרקיעא דר׳ מנחם ברבי יוסי אישתעו צלמנייא והוו למחלצייא

דר׳ תנחום בר חייא איתקצצו כל אנדרטיא דר׳ אלישיב איחתרו שבעין מחתרתא בנהרדעא דרב המנונא נחיתו כיפי דברדא מרקיעא דרבה ורב יוסף נשוק כיפי דפרת אהדדי דאביי ורבא נשוק כיפי דדגלת אהדדי כי נח נפשיה דר׳ משרשיא טעון דיקלי שיצי

ת״ר

דף כו עמוד א

ואלו קרעין שאין מתאחין הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו תורה ועל נשיא ועל אב ב״ד ועל שמועות הרעות ועל ברכת השם ועל ספר תורה שנשרף ועל ערי יהודה ועל המקדש ועל ירושלים וקורע על מקדש ומוסיף על ירושלים

אביו ואמו ורבו שלימדו תורה מנלן דכתיב (מלכים ב ב, יב) ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו אבי אבי זה אביו ואמו רכב ישראל ופרשיו זה רבו שלימדו תורה

מאי משמע כדמתרגם רב יוסף רבי רבי דטב להון לישראל בצלותיה מרתיכין ופרשין

ולא מתאחין מנלן דכתיב (מלכים ב ב, יב) ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים ממשמע שנאמר ויקרעם איני יודע שלשנים אלא מלמד שקרועים ועומדים לשנים לעולם

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן אליהו חי הוא אמר ליה כיון דכתיב (מלכים ב ב, יב) ולא ראהו עוד לגבי דידיה כמת דמי

נשיא ואב בית דין ושמועות הרעות מנלן דכתיב (שמואל ב א, יא) ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו ויספדו ויבכו ויצומו עד הערב על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה׳ ועל בית ישראל כי נפלו בחרב

שאול זה נשיא יהונתן זה אב ב״ד על עם ה׳ ועל בית ישראל אלו שמועות הרעות

א״ל רב בר שבא לרב כהנא ואימא עד דהוו כולהו א״ל על על הפסיק הענין

ומי קרעינן אשמועות הרעות והא אמרו ליה לשמואל קטל שבור מלכא תריסר אלפי יהודאי במזיגת קסרי ולא קרע לא אמרו אלא ברוב צבור וכמעשה שהיה

ומי קטל שבור מלכא יהודאי והא א״ל שבור מלכא לשמואל תיתי לי דלא קטלי יהודי מעולם התם אינהו גרמי לנפשייהו דא״ר אמי לקל יתירי דמזיגת קסרי פקע שורא דלודקיא

על ברכת השם מנלן דכתיב (מלכים ב יח, לז) ויבא אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושבנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים

ת״ר אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים אינן חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו

בשעה ששמעו מאי הוי הא קא שמעי השתא לא ס״ד דכתיב (מלכים ב יט, א) ויהי כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו המלך קרע והם לא קרעו

ולא מתאחין מנלן אתיא קריעה קריעה

ספר תורה שנשרף מנלן דכתיב (ירמיהו לו, כג) ויהי כקרא יהודי שלש דלתות וארבעה ויקרעה בתער הסופר והשלך אל האש אשר אל האח וגו׳ מאי שלש דלתות וארבעה

אמרו ליה ליהויקים כתב ירמיה ספר קינות אמר להו מה כתיב ביה (איכה א, א) איכה ישבה בדד אמר להו אנא מלכא א״ל (איכה א, ב) בכה תבכה בלילה אנא מלכא (איכה א, ג) גלתה יהודה מעוני אנא מלכא (איכה א, ד) דרכי ציון אבלות אנא מלכא

(איכה א, ה) היו צריה לראש אמר להו מאן אמרה (איכה א, ה) כי ה׳ הוגה על רוב פשעיה מיד קדר כל אזכרות שבה ושרפן באש והיינו דכתיב (ירמיהו לו, כד) ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם מכלל דבעו למיקרע

אמר ליה רב פפא לאביי אימר משום שמועות הרעות א״ל שמועות רעות בההיא שעתא מי הוו

א״ר חלבו אמר רב הונא הרואה ספר תורה שנקרע חייב לקרוע שתי קריעות אחד על הגויל ואחד על הכתב שנאמר (ירמיהו לו, כז) אחרי שרוף המלך את המגלה ואת הדברים

רבי אבא ורב הונא בר חייא הוו יתבי קמיה דרבי אבא בעא לאפנויי שקליה לטוטפתיה אחתיה אבי סדיא אתאי בת נעמיתא בעא למיבלעיה

אמר השתא איחייבין לי שתי קריעות א״ל מנא לך הא והא בדידי הוה עובדא ואתאי לקמיה דרב מתנה ולא הוה בידיה אתאי לקמיה דרב יהודה ואמר לי הכי אמר שמואל לא אמרו אלא בזרוע וכמעשה שהיה

ערי יהודה מנלן דכתיב (ירמיהו מא, ה) ויבאו אנשים משכם משילו ומשמרון שמונים איש מגולחי זקן וקרועי בגדים ומתגודדים ומנחה ולבונה בידם להביא בית ה׳ וגו׳

א״ר חלבו אמר עולא ביראה אמר ר׳ אלעזר הרואה ערי יהודה בחורבנן אומר (ישעיהו סד, ט) ערי קדשך היו מדבר וקורע ירושלים בחורבנה אומר (ישעיהו סד, ט) ציון מדבר היתה ירושלם שממה וקורע בית המקדש בחורבנו אומר (ישעיהו סד, י) בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היה לשריפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה וקורע:

קורע על מקדש ומוסיף על ירושלים: ורמינהו אחד השומע ואחד הרואה כיון שהגיע לצופים קורע וקורע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלים בפני עצמה

לא קשיא הא דפגע במקדש ברישא הא דפגע בירושלים ברישא

תנו רבנן וכולן רשאין לשוללן ולמוללן וללוקטן ולעשותן כמין סולמות אבל לא לאחותן

אמר רב חסדא

דף כו עמוד ב

ובאיחוי אלכסנדרי

ת״ר הקורע מתוך השלל מתוך המלל מתוך הלקט מתוך הסולמות לא יצא מתוך האיחוי יצא אמר רב חסדא ובאיחוי אלכסנדרי

ת״ר רשאי להופכו למטה ולאחותו ר׳ שמעון בן אלעזר אוסר לאחותו וכשם שהמוכר אסור לאחותו כך הלוקח אסור לאחותו ולפיכך מוכר צריך להודיעו ללוקח

ת״ר תחילת קריעה טפח ותוספת שלש אצבעות דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר תחילת קריעה שלש אצבעות ותוספת כל שהו

אמר עולא הלכה כרבי מאיר בקריעה והלכה כרבי יהודה בתוספת תניא נמי הכי רבי יוסי אומר תחילת קריעה טפח ותוספת כל שהו

ת״ר אמרו לו מת אביו וקרע מת בנו והוסיף תחתון מתאחה עליון אינו מתאחה

מת בנו וקרע מת אביו והוסיף עליון מתאחה תחתון אינו מתאחה

מת אביו מת אמו מת אחיו מתה אחותו קורע קרע אחד לכולן רבי יהודה בן בתירה אומר על כולן קרע אחד על אביו ואמו קרע אחד לפי שאין מוסיפין על קרע אביו ואמו

מאי טעמא אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספת

אמר שמואל הלכה כרבי יהודה בן בתירה ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל אבילות לחוד קריעה לחוד

עד היכן קורע עד טיבורו ויש אומרים עד לבו אע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר (יואל ב, יג) וקרעו לבבכם ואל בגדיכם

הגיע לטיבורו מרחיק שלש אצבעות וקורע נתמלא מלפניו מחזירו לאחוריו נתמלא מלמעלה הופכו מלמטה והקורע מלמטה ומן הצדדין לא יצא אלא שכהן גדול פורם מלמטה

פליגו בה רב מתנה ומר עוקבא ותרוייהו משמיה דאבוה דשמואל ולוי חד אמר כל שבעה קורע לאחר שבעה מוסיף וחד אמר כל שלשים קורע לאחר שלשים מוסיף

מתקיף לה רבי זירא מאן דאמר כל שבעה קורע אמאי דלא ניתן לשוללו אלא הא דאמר מר האשה שוללתו לאלתר ה״נ

התם משום כבוד אשה הוא

מאן דאמר כל שלשים קורע אמאי דלא ניתן לאחותו אלא לאביו ולאמו דלא ניתן לאחותו לעולם ה״נ

התם משום כבוד אביו ואמו הוא

ת״ר היוצא בבגד קרוע לפני המת הרי זה גוזל את המתים ואת החיים

רשב״ג אומר האומר לחבירו השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה והלך ומצאו שמת קורע ומאחו וכשיבא לביתו מחזיר לו חלוקו ונותן לו דמי קרעו ואם לא הודיעו הרי זה לא יגע בו

ת״ר חולה שמת לו מת אין מודיעין אותו שמת שמא תטרף דעתו עליו ואין מקרעין בפניו ומשתקין את הנשים מפניו

ומקרעין לקטן מפני עגמת נפש וקורעין על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו

ואמר רב פפא תנא באבל רבתי אבל לא יניח תינוק בתוך חיקו מפני שמביאו לידי שחוק ונמצא מתגנה על הבריות:

ואין מברין על מטות זקופות: ת״ר ההולך לבית האבל אם היה לבו גס בו יברוהו על מטות כפויות ואם לאו יברוהו על מטות זקופות

רבא איתרע ביה מילתא על לגביה אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי רבא זקיף אבא בר מרתא כפי אמר כמה לית ביה דעתא להאי צורבא מרבנן

תנו רבנן ההולך ממקום למקום

דף כז עמוד א

אם יכול למעט בעסקו ימעט ואם לאו יגלגל עמהן

תנו רבנן מאימתי כופין את המטות משיצא מפתח ביתו דברי ר׳ אליעזר רבי יהושע אומר משיסתם הגולל

מעשה שמת רבן גמליאל הזקן כיון שיצא מפתח ביתו אמר להם רבי אליעזר כפו מטותיכם וכיון שנסתם הגולל אמר להם רבי יהושע כפו מטותיכם אמרו לו כבר כפינו על פי זקן

ת״ר מאימתי זוקפין את המטות בערב שבת מן המנחה ולמעלה אמר רבה בר הונא אף על פי כן אינו יושב עליה עד שתחשך ולמוצאי שבת אע״פ שאין לו לישב אלא יום אחד חוזר וכופה

תנו רבנן הכופה מטתו לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה ואפילו יש לו עשר מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה אחין ומת אחד כולן כופין

ואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה דרגש אין צריך לכפותו אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו

מאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא

אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך דתנן כל העם מסובים על הארץ והוא מיסב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידנא לא אותביניה והשתא מותבינן ליה

מתקיף לה רב אשי מאי קושיא מידי דהוה אאכילה ושתיה דעד האידנא לא אוכליניה ולא אשקיניה השתא אוכליניה ואשקיניה

אלא אי קשיא הא קשיא (דתנן) דרגש אינו צריך לכפותו אלא זוקפו ואי ערסא דגדא אמאי אינו צריך לכפותו הא (תנן) הכופה מטתו לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה

ומאי קשיא מידי דהוה אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך לכפותה

אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא מאי קרביטין אית ליה

כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה דהוה שכיח בשוקא דגילדאי מאי דרגש ערסא דצלא

איתמר נמי אמר ר׳ ירמיה דרגש סירוגו מתוכו מטה סירוגה על גבה

אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל (איתמר נמי) אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי אסי מטה שנקליטיה יוצאין זוקפה ודיו

תנו רבנן ישן על גבי כסא על גבי אודייני גדולה על גבי קרקע לא יצא ידי חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית המטה

תנו רבנן מכבדין ומרביצין בבית האבל ומדיחין קערות וכוסות וצלוחיות וקיתוניות בבית האבל ואין מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל

איני והא תני בר קפרא אין מברכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבל ברוכי הוא דלא מברכין הא אתויי מייתי׳

לא קשיא הא בבית האבל הא בבית המנחמין:

מתני׳ אין מוליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון אלא בסלים ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים

אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד ולא של נשים לעולם מפני הכבוד:

גמ׳ תנו רבנן בראשונה היו מוליכין בבית האבל עשירים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים התקינו שיהו הכל מביאין בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים

תנו רבנן בראשונה היו משקין בבית האבל עשירים בזכוכית לבנה ועניים בזכוכית צבועה והיו עניים מתביישין התקינו שיהו הכל משקין בזכוכית צבועה מפני כבודן של עניים

בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני שהיו מושחרין פניהן מפני בצורת והיו עניים מתביישין התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים

בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים

דף כז עמוד ב

בכליכה והיו עניים מתביישין התקינו שיהו הכל מוציאין בכליכה מפני כבודן של עניים

בראשונה היו מניחין את המוגמר תחת חולי מעים מתים והיו חולי מעים חיים מתביישין התקינו שיהו מניחין תחת הכל מפני כבודן של חולי מעים חיים

בראשונה היו מטבילין את הכלים על גבי נדות מתות והיו נדות חיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין על גבי כל הנשים מפני כבודן של נדות חיות בראשונה מטבילין על גבי זבין מתים והיו זבין חיים מתביישין התקינו שיהו מטבילין על גב הכל מפני כבודן של זבין חיים

בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו בצרדא בר זוזא:

אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים

והני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי יום שמועה הוה וכבפניו דמי

אמר עולא הספד על לב דכתיב (ישעיהו לב, יב) על שדים סופדים טיפוח ביד קילוס ברגל

תנו רבנן המקלס לא יקלס בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה

אמר רבי יוחנן אבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו

ואמר רבי יוחנן הכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה ואמר ר׳ יוחנן לכל אומרים להם שבו חוץ מאבל וחולה

אמר רב יהודה אמר רב אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל (יחזקאל כד, יז) ולחם אנשים לא תאכל רבה ורב יוסף מחלפי סעודתייהו להדדי

ואמר רב יהודה אמר רב מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה

רב המנונא איקלע לדרומתא שמע קול שיפורא דשכבא חזא הנך אינשי דקא עבדי עבידתא אמר להו ליהוו הנך אינשי בשמתא לא שכבא איכא במתא אמרו ליה חבורתא איכא במתא אמר להו אי הכי שריא לכו

ואמר רב יהודה אמר רב כל המתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני מת חד מינייהו הוות קא בכיא ביתירתא עליה שלח לה רב הונא לא תעבדי הכי לא אשגחה ביה שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא צבית זוודתא לאידך מית ומיתו כולהו לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשיך ומיתא

(ירמיהו כב, י) אל תבכו למת ואל תנודו לו אל תבכו למת יותר מדאי ואל תנודו לו יותר מכשיעור הא כיצד שלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלשים לגיהוץ ולתספורת מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני

(ירמיהו כב, י) בכו בכו להולך אמר רב יהודה להולך בלא בנים רבי יהושע בן לוי לא אזל לבי אבלא אלא למאן דאזיל בלא בני דכתיב בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו רב הונא אמר זה שעבר עבירה ושנה בה

רב הונא לטעמיה דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר

אמר רבי לוי אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי (יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זוית מכאן ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק:

ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו

דף כח עמוד א

אלא חיה אבל שאר נשים מניחין

ר׳ אלעזר אמר אפילו שאר הנשים דכתיב (במדבר כ, א) ותמת שם מרים ותקבר שם סמוך למיתה קבורה

ואמר ר׳ אלעזר אף מרים בנשיקה מתה אתיא שם שם ממשה ומפני מה לא נאמר בה על פי ה׳ מפני שגנאי הדבר לאומרו

א״ר אמי למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת א״ר אלעזר למה נסמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה מה בגדי כהונה מכפרין אף מיתתן של צדיקים מכפרת

ת״ר מת פתאום זו היא מיתה חטופה חלה יום אחד ומת זו היא מיתה דחופה ר׳ חנניא בן גמליאל אומר זו היא מיתת מגפה שנאמר (יחזקאל כד, טז) בן אדם הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וכתיב (יחזקאל כד, יח) ואדבר אל העם בבקר ותמת אשתי בערב

שני ימים ומת זו היא מיתה דחויה ג׳ גערה ארבעה נזיפה חמשה זו היא מיתת כל אדם

א״ר חנין מאי קרא (דברים לא, יד) הן קרבו ימיך למות הן חד קרבו תרי ימיך תרי הא חמשה הן חד שכן בלשון יוני קורין לאחת הן

מת בחמשים שנה זו היא מיתת כרת חמשים ושתים שנה זו היא מיתתו של שמואל הרמתי ששים זו היא מיתה בידי שמים

אמר מר זוטרא מאי קרא דכתיב (איוב ה, כו) תבא בכלח אלי קבר בכלח בגימטריא שיתין הוו

שבעים שיבה שמונים גבורות דכתיב (תהלים צ, י) ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה אמר רבה מחמשים ועד ששים שנה זו היא מיתת כרת והאי דלא חשיב להו משום כבודו של שמואל הרמתי

רב יוסף כי הוה בר שיתין עבד להו יומא טבא לרבנן אמר נפקי לי מכרת א״ל אביי נהי דנפק ליה מר מכרת דשני מכרת דיומי מי נפיק מר א״ל נקוט לך מיהא פלגא בידך

רב הונא נח נפשיה פתאום הוו קא דייגי רבנן תנא להו זוגא דמהדייב לא שנו אלא שלא הגיע לגבורות אבל הגיע לגבורות זו היא מיתת נשיקה

אמר רבא חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא דהא רבה ורב חסדא תרוייהו רבנן צדיקי הוו מר מצלי ואתי מיטרא ומר מצלי ואתי מיטרא

רב חסדא חיה תשעין ותרתין שנין רבה חיה ארבעין בי רב חסדא שיתין הלולי בי רבה שיתין תיכלי

בי רב חסדא סמידא לכלבי ולא מתבעי בי רבה נהמא דשערי לאינשי ולא משתכח

ואמר רבא הני תלת מילי בעאי קמי שמיא תרתי יהבו לי חדא לא יהבו לי חוכמתיה דרב הונא ועותריה דרב חסדא ויהבו לי ענותנותיה דרבה בר רב הונא לא יהבו לי

רב שעורים אחוה דרבא הוה יתיב קמיה דרבא חזייה דהוה קא מנמנם א״ל לימא ליה מר דלא לצערן א״ל מר לאו שושביניה הוא א״ל כיון דאימסר מזלא לא אשגח בי א״ל ליתחזי לי מר איתחזי ליה א״ל הוה ליה למר צערא א״ל כי ריבדא דכוסילתא

רבא הוה יתיב קמיה דר״נ חזייה דקא מנמנם א״ל לימא ליה מר דלא לצערן א״ל מר לאו אדם חשוב הוא א״ל מאן חשיב מאן ספין מאן רקיע

א״ל ליתחזי לי מר אתחזי ליה א״ל ה״ל למר צערא א״ל כמישחל בניתא מחלבא ואי אמר לי הקב״ה זיל בההוא עלמא כד הוית לא בעינא דנפיש בעיתותיה

רבי אלעזר הוה קאכיל תרומה איתחזי ליה א״ל תרומה קא אכילנא ולאו קודש איקרי חלפא ליה שעתא

רב ששת איתחזי ליה בשוקא אמר ליה בשוקא כבהמה איתא לגבי ביתא

רב אשי איתחזי ליה בשוקא א״ל איתרח לי תלתין יומין ואהדרי לתלמודאי דאמריתו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ביום תלתין אתא אמר ליה מאי כולי האי קא דחקא רגליה דבר נתן ואין מלכות נוגעת בחבירתה אפילו כמלא נימא

רב חסדא לא הוה יכיל ליה דלא הוה שתיק פומיה מגירסא סליק יתיב בארזא דבי רב פקע ארזא ושתק ויכיל ליה

ר׳ חייא לא הוה מצי למיקרבא ליה יומא חד אידמי ליה כעניא אתא טריף אבבא א״ל אפיק לי ריפתא אפיקו ליה א״ל ולאו קא מרחם מר אעניא אההוא גברא אמאי לא קא מרחם מר גלי ליה אחוי ליה שוטא דנורא אמצי ליה נפשיה:

דף כח עמוד ב

מתני׳ נשים במועד מענות אבל לא מטפחות ר׳ ישמעאל אומר הסמוכות למטה מטפחות

בראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות בזה וזה לא מקוננות נקבר המת לא מענות ולא מטפחות

איזהו עינוי שכולן עונות כאחת קינה שאחת מדברת וכולן עונות אחריה שנא׳ (ירמיהו ט, יט) ולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה

אבל לעתיד לבא הוא אומר (ישעיהו כה, ח) בלע המות לנצח ומחה ה׳ אלהים דמעה מעל כל פנים וגו׳:

גמ׳ מאי אמרן אמר רב ויי לאזלא ויי לחבילא

אמר רבא נשי דשכנציב אמרן הכי ויי לאזלא ויי לחבילא ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן גוד גרמא מככא ונמטי מיא לאנטיכי

ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן עטוף וכסו טורי דבר רמי ובר רברבי הוא ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן שייול אצטלא דמלתא לבר חורין דשלימו זוודיה

ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן רהיט ונפיל אמעברא ויזופתא יזיף ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן אחנא תגרי אזבזגי מיבדקו ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן מותא כי מותא ומרעין חיבוליא

תניא היה ר״מ אומר (קהלת ז, ב) טוב ללכת אל בית אבל וגו׳ עד והחי יתן אל לבו דברים של מיתה דיספד יספדוניה דיקבר יקברוניה דיטען יטענוניה דידל ידלוניה

ואיכא דאמרי דלא ידל ידלוניה דכתיב (משלי כה, ז) כי טוב אמר לך עלה הנה וגו׳

ת״ר כשמתו בניו של רבי ישמעאל נכנסו ד׳ זקנים לנחמו ר׳ טרפון ור׳ יוסי הגלילי ור׳ אלעזר בן עזריה ור״ע אמר להם ר׳ טרפון דעו שחכם גדול הוא ובקי באגדות אל יכנס אחד מכם לתוך דברי חבירו אמר ר״ע ואני אחרון

פתח רבי ישמעאל ואמר רבו עונותיו תכפוהו אבליו הטריח רבותיו פעם ראשונה ושניה

נענה ר״ט ואמר (ויקרא י, ו) ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה והלא דברים ק״ו ומה נדב ואביהוא שלא עשו אלא מצוה אחת דכתיב (ויקרא ט, ט) ויקריבו בני אהרן את הדם אליו כך בניו של ר׳ ישמעאל על אחת כמה וכמה

נענה ר׳ יוסי הגלילי ואמר (מלכים א יד, יג) וספדו לו כל ישראל וקברו אותו והלא דברים ק״ו ומה אביה בן ירבעם שלא עשה אלא דבר אחד טוב דכתיב ביה (מלכים א יד, יג) יען נמצא בו דבר טוב כך בניו של ר׳ ישמעאל על אחת כמה וכמה

מאי דבר טוב ר׳ זירא ור׳ חיננא בר פפא חד אמר שביטל משמרתו ועלה לרגל וחד אמר שביטל פרדסאות שהושיב ירבעם אביו על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל

נענה ר׳ אלעזר בן עזריה ואמר (ירמיהו לד, ה) בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים הראשונים [אשר היו לפניך כן] ישרפו לך והלא דברים ק״ו ומה צדקיהו מלך יהודה שלא עשה אלא מצוה אחת שהעלה ירמיה מן הטיט כך בניו של ר׳ ישמעאל על אחת כמה וכמה

נענה ר״ע ואמר (זכריה יב, יא) ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדדרימון [בבקעת מגידון] ואמר רב יוסף אלמלא תרגומיה דהאי קרא לא הוה ידענא מאי קאמר

בעידנא ההוא יסגי מספדא בירושלם כמספדא דאחאב בר עמרי דקטל יתיה הדדרימון בר טברימון וכמספד דיאשיה בר אמון דקטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגידו

והלא דברים ק״ו ומה אחאב מלך ישראל שלא עשה אלא דבר אחד טוב דכתיב (מלכים א כב, לה) והמלך היה מעמד במרכבה נכח ארם כך בניו של ר׳ ישמעאל על אחת כמה וכמה

א״ל רבא לרבה בר מרי כתיב ביה בצדקיהו בשלום תמות וכתיב (ירמיהו לט, ז) ואת עיני צדקיהו עור א״ל הכי א״ר יוחנן שמת נבוכדנאצר בימיו

ואמר רבא לרבה בר מרי כתיב ביה ביאשיהו (מלכים ב כב, כ) לכן הנני אוסיפך על אבותיך ונאספת אל קברותיך בשלום וכתיב (דברי הימים ב לה, כג) ויורו היורים למלך יאשיהו ואמר רב יהודה אמר רב שעשאוהו ככברה

א״ל הכי א״ר יוחנן שלא חרב בית המקדש בימיו

א״ר יוחנן אין מנחמין רשאין לומר דבר עד שיפתח אבל שנאמר (איוב ג, א) אחרי כן פתח איוב את פיהו והדר ויען אליפז התימני

א״ר אבהו מנין לאבל שמיסב בראש שנאמר (איוב כט, כה) אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם

ינחם אחריני משמע אמר רב נחמן בר יצחק ינחם כתיב

מר זוטרא אמר מהכא (עמוס ו, ז) וסר מרזח סרוחים מרזח נעשה שר לסרוחים

אמר ר׳ חמא בר חנינא מנין לחתן שמיסב בראש שנאמר (ישעיהו סא, י) כחתן יכהן פאר מה כהן בראש אף חתן בראש

וכהן גופיה מנלן דתנא דבי ר׳ ישמעאל (ויקרא כא, ח) וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון

א״ר חנינא קשה יציאת נשמה מן הגוף

דף כט עמוד א

כציפורי בפי הוושט רבי יוחנן אמר כפטירי בפי וושט

ואמר רבי לוי בר חיתא הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום

הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר (בראשית טו, טו) ואתה תבא אל אבותיך בשלום

הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי דוד שאמר לאבשלום (שמואל ב טו, ט) לך בשלום הלך ונתלה יתרו שאמר למשה (שמות ד, יח) לך לשלום הלך והצליח

ואמר רבי לוי כל היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ומבית המדרש לבית הכנסת זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר (תהלים פד, ח) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון

אמר רב חייא בר אשי אמר רב תלמידי חכמים אין להם מנוחה אפילו לעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון:

הדרן עלך מסכת מועד קטן